Приет с решение №933-10 от Протокол №25-20.04.2022 г.

на Общински съвет-Варна

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВАРНА 2021-2027 г.

ПРОЕКТ – ЧАСТ II. СТРАТЕГИЯ

Съдържание

РЕЗЮМЕ ... 3

ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 ... 7

ЧАСТ III. ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ ... 18

ЧАСТ IV. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ ... 32

ЧАСТ V. ПАРТНЬОРИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ ... 67

ЧАСТ VI. ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК НА ВАЖНИ ЗА ОБЩИНАТА ПРОЕКТНИ ИДЕИ С ПРОЕКТОБЮДЖЕТИ И ОПТИМАЛЕН ГРАФИК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ ... 76

ЧАСТ VII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ ... 77

ЧАСТ VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО ... 78

ПРИЛОЖЕНИЯ ... 85

РЕЗЮМЕ

Стратегическото разположение на град Варна винаги е било определящо за икономическия, етническия и културен облик на града. Планираното изграждане на автомагистрала (АМ) „Черно море“ ще свърже АМ „Хемус“ и АМ „Тракия“. По този начин целият Черноморски регион ще бъде обвързан в обща туристическа и икономическа мрежа с международно значение. Варна има потенциала да се позиционира на европейската карта като лесно достъпен икономически, културен, академичен и туристически център. След обвързването на града с АМ „Черно море“, комплексът на летище Варна би могъл да разшири своето предназначение, да приюти допълнителни функции, които да повишат неговата атрактивност и удобство. Развиването и привличането на иновативни бизнеси в Западна, Южна и Северна промишлена зона и връзката с бъдещата индустриална зона в землището на община Аксаково биха пренасочили фокуса и интереса към града в тази посока.

Благоприятното географско положение на град Варна, с излаз на море и близост до границата с Румъния, го превръща в желана туристическа дестинация. Варна може да надгради концепцията си за туризъм, като предложи целогодишна палитра от културна програма, социализация на богатото си културно наследство, посещения в новосъздадени центрове за балнеолечение, както и експониране на иновативни технологии, сгради и съоръжения.

Неактивни за момента райони като брега на Варненското езеро и острова под „Аспарухов мост“ могат да бъдат обособени и изпълнени с нов смисъл и важни за града функции. При изготвянето на конкретните решения е нужно е да се съблюдава екологичният аспект и най-вече поддържането на чистотата на водата в езеро и море. Оползотворяването на потенциала на близките крайбрежни и крайезерни райони е стъпка към „отварянето“ на града към вътрешността на страната и нейното позициониране и развитие в международен контекст.

Естественото разширяване на Варна по протежението на морския бряг на север е нужно да бъде адекватно регламентирано и цялостно планирано, заедно с прилежащата инфраструктура и съоръженията за предотвратяване на крайбрежната ерозия. Поощряването на разрастването на града на запад - към Варненското езеро и на юг - след квартал

Аспарухово, чрез изграждане на необходимата инфраструктура, би могло да облекчи тенденцията към презастрояване от последните няколко десетилетия.

Развитието на образователната инфраструктура във Варна и създаването на академични общности са ключът към един успешен и привлекателен град. Важно е образователната система да функционира на различни нива, за различни сфери и възрасти. Изграждането на нови и разширяването на съществуващите детски градини ще намали броя на необхванатите в системата деца и ще създаде благоприятна работна среда за семействата с деца. Поради преминаването към едносменно образование до 2026 г. възниква нужда от нови училищни сгради. Активирането на прилежащите спортни площадки и съоръжения и използването им в извънучебно време би създало добавена стойност за всички граждани на Варна.

Обогатяването на типологията на зелените площи, както и постигането на баланс между удовлетворяването на нуждите на хората (от всички възрасти) и екологичните ползи от тези пространства ще допринесе не само за подобряването на облика на града, а и за постигането на устойчивост по отношение на тенденциите към изменение на климата. Обвързването на съществуващите зелени площи и създаването на нови ще подобри състоянието на екосистемата и микроклимата, както и достъпа до места за отдих за всички жители на града. Нужно е създаване на стандарти за облагородяване на междублокови пространства, паркове и градинки, с фокус върху хората, местните общности и околната среда.

Подобряването на пешеходната достъпност на ниво град би могло да бъде основният приоритет в облагородяването на градската среда. Създаването на непрекъсната мрежа от пешеходно достъпни пространства, в комбинация с цялостна вело инфраструктура и природощадящ обществен транспорт с висока честота и голямо покритие, ще подобри състоянието на околната среда, чистотата на въздуха, градския комфорт, качеството на живот, както и здравето на жителите и гостите на града.

В допълнение към това, ще се създадат предпоставки за активен социален и културен живот, както на открито, така и на закрито. Ще се подпомогне развитието на младите хора и местните културни дейци. Важно е градът да се отвори към алтернативното и съвременното изкуство, за да бъде в крак с актуалните световни тенденции. По

този начин ще привлече артисти от различни държави и ще стимулира международния обмен на кадри в тази, а впоследствие и в други сфери.

Създаването на предпоставки за изграждане на публично-частни партньорства и включването на неправителствения сектор във вземането на решения за бъдещето на града ще стимулира усещането за гражданска отговорност и ще канализира отношението на гражданите към местната администрация в градивна посока. Организирането на публични обсъждания, форуми и кръгли маси е изпитан и успешен метод за въвличане на граждани. Подобряването на взаимоотношенията и комуникацията между заинтересованите страни - администрация, образователни институции, бизнеси, експерти и граждани, ще даде основа за обособяване на мултидисциплинарни местни общности. Това от своя страна ще повлияе благоприятно на самосъзнанието и чувството за идентичност на гражданите на Варна.

Дигитализацията на базата данни за града и подобряването на достъпа до информация за всички заинтересовани страни ще ускори административните процеси и реализацията на бъдещите съвместни проекти. Създаването на „дигитален близнак“ на града под формата на триизмерен макет с всичките му градоустройствени характеристики, съчетано с използването на ВиАр-технологии ще революционира работата с градска среда. Цялостното облитане и заснемане на града с дронове ще даде ценна основа за бъдещи анализи и градоустройствени разработки.

Слабите енергийни характеристики на съществуващия сграден фонд са добра основа за бъдещо надграждане и концентрация на иновациите в тази посока. Голямото богатство на сгради културни ценности е предпоставка за прилагане на иновативни методи за саниране, съблюдаващи специфичните процедури за тяхното съхраняване и опазване. Подобряването на енергийната ефективност на строителната субстанция, съвместно с централизацията на отоплението и използването на природощадящи и възобновяеми енергийни източници, допълнително ще доведе до повишаване на екологичната устойчивост на града. Нужно е цялостно планиране на енергийната мрежа, както и изграждане на нови съоръжения за добив на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) на територията и в близост до града.

Като резултат от предложените мерки ще се повиши икономическата стабилност и устойчивост на града. Един

привлекателен, чист и интересен град винаги е желана дестинация както за неговите гости, така и за неговите настоящи и бъдещи жители и инвеститори. Обвързването на екологичната устойчивост с икономическата, прибавяйки социалния аспект и естетическата добавена стойност, гарантира позиционирането на Варна като устойчив и новаторски град, със съществен потенциал за бъдещо развитие на европейско и световно ниво.

ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

В тази част на документа е определена стратегията за реализация на ПИРО, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация (пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти).

Определянето на стратегически приоритети за развитие на Община Варна са съобразени с целите на политиката на ЕС за сближаване и регионално развитие след 2020 г., Националната програма за развитие „България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие и са в съответствие със стратегическите приоритети, залегнали в Интегрираната териториална стратегия за развитие Североизточен регион за периода 2021–2027 г.

В приложения подход за разработване на ПИРО Варна е залегнала концепцията на „Новият европейски Баухаус“ - творческа и междудисциплинарна инициатива за проектиране на бъдещи начини на живот, разположени на кръстопътя между изкуството, социалното приобщаване, науката и технологиите. Европейският зелен пакт призовава към колективни усилия за измисляне и изграждане на бъдеще, което е устойчиво, приобщаващо и красиво за нашите умове и нашите души. Обединявайки европейските тенденции за развитие с потенциала на Варна, като град с благоприятно географско положение - разположен на море и езеро; с многовековна история и разнообразен културен и социален живот, възниква идеята за превръщането му в пример за устойчивост на национално и европейско ниво. Варна може да се превърне в пилотен проект, търсещ подходящата формула за устойчиво бъдещо развитие. Наличието на природни, културни и социални предпоставки за развитие, заедно с нуждата от инфраструктурни подобрения, би могло да доведе до преобразяването й в един още по-жив и атрактивен град. Подобряването на облика на града води до повишаване на качеството на живот на неговите жители и го прави по-привлекателен за неговите

гости. Това от своя страна покачва неговата конкурентоспособност и икономическа устойчивост.

Важно е този процес да се мисли цялостно и интегрирано, като се реализира, търсейки екологична устойчивост и новаторство с помощта на богатата образователна мрежа в града. Същевременно големият културен потенциал на Варна, в лицето на разнообразната културна програма, силната общност от културни дейци и богатото културно-историческо наследство, може да бъде оползотворен, гарантирайки високата естетическа стойност на бъдещите решения и проекти.

Обвързването на местната културна и академична среда ще създаде предпоставки за активиране на съвместна общност, както и за включването на граждани във вземането на решения за бъдещото развитие на града. Прякото участие на граждани в облагородяването на градската среда създава в тях усещане за принадлежност към мястото, което от своя страна изгражда чувство за идентичност. Силната местна идентичност, която е дълбоко заложена в душите на варненци, отдавна очаква да бъде активирана и доразвита в нещо градивно и полезно за всички. Най-голямото богатство на град Варна са хората и мрежата от пространства и общности от различно естество и многообразни интереси.

Визия

Визията за развитието на община Варна за периода 2021 - 2027г. концентрира специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори.

Визия за развитие: Устойчиво бъдеще за Варна – интегрирана зелена територия с развита екосистема, икономика и комплексни услуги с грижа за хората! (Вариант 2.)

Цели и приоритети

Стратегическата част на ПИРО е фокусирана и конкретна и ясно показва избраната посока на развитие на общината и сферите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната част от инвестициите. Именно поради тази причина са набелязани ограничен брой ключови приоритети, които отразяват избрания фокус и специфика за развитие. Целта е

да се постигне концентрация и осезаем ефект на база на конкретните потенциали и местни специфики, а не да се формулират твърде общи и универсални цели и приоритети.

Целите и приоритетите на ПИРО са определени в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Стратегическите цели отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината.

Петте села в община Варна са в неразривна връзка с развитието на града, затова тяхното бъдещо развитие се разглежда в контекста на градското развитие.

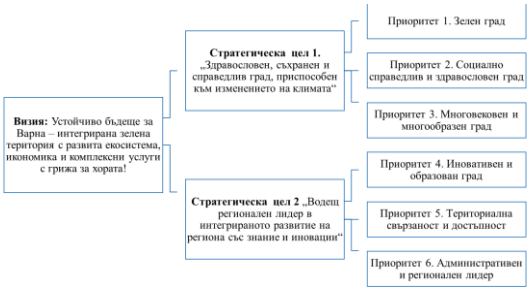
Стратегически цели:

Стратегическа цел 1. „Здравословен, съхранен и справедлив град, приспособен към изменението на климата“ (фокус грижа и отговорност за хората)

Стратегическа цел 2 „Водещ регионален лидер в интегрираното развитие на региона със знание и иновации“ (фокус - инфраструктура)

Определените приоритети произтичат от изводите на аналитичната част на документа, като се фокусират върху конкурентните предимства на общината. Всеки от приоритетите е свързан със съответна стратегическа цел и води до постигането на визията на община Варна.

Схема 1. Визия, цели и приоритети

За постигане на стратегическите цели ще допринесе изпълнението на приоритетите, като всяка цел е обвързана с конкретен приоритет и съответните мерки и проекти към него.

Стратегическа цел 1. „Здравословен, съхранен и справедлив град, приспособен към изменението на климата“

Приоритет 1. Зелен град (включително реализация на цели, приоритети и проекти, включени в Инициативата Варна-Зелен град)

Приоритет 1 е насочен към оползотворяване и преосмисляне на връзката на община Варна с природата и

отворен към морето, успял да интегрира природните ресурси - море, езеро, минерални води и зелени територии в местната икономика и ежедневието на гражданите. Град с чист въздух, чиста вода и градска среда, която предразполага човек да прекарва време на открито и сред други хора. Непрекъсната мрежа от качествени обществени пространства, широки тротоари и защитени велоалеи. (Европейска конвенция за ландшафта).

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 1.1. Опазване на природните ресурси

Група проекти 1.1.1.: Намаляване загубите на питейна вода и подобряване на качеството й чрез изграждане/реконструкция/ рехабилитация на водоснабдителна инфраструктура;

Група проекти 1.1.2.: Съхраняване качеството на водите чрез изграждане/ реконструкция на канализационни системи и изграждане на Пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ) ;

Група проекти 1.1.3.: Ефективно използване на минералните води в община Варна;

Група проекти 1.1.4.: Подобряване управлението на отпадъците;

Група проекти 1.1.5.: Укрепителни и защитни мерки и съоръжения.

Мярка 1.2. Смекчаване на изменението на климата

Група проекти 1.2.1.: Подобряване на атмосферния въздух и декарбонизация на градската среда;

Група проекти 1.2.2.: Разширяване и доизграждане на паркови пространства - част от зелената система;

Група проекти 1.2.3.: Група проекти за енергийна ефективност на сгради общинска собственост /административни, образователни, здравни, спортни и др./);

1.2.3.1. Група проекти за въвеждане на мерки за енергийна ефективност на административни общински сгради;

1.2.3.2. Група проекти за енергийна ефективност на сгради общинска собственост за култура и спорт;

1.2.3.3. Група проекти за енергийна ефективност на сгради общинска собственост за здравеопазване и социални услуги;

Група проекти 1.2.4.: Изпълнение на СМР за сгради общинска собственост /административни, образователни, здравни, спортни и др./;

Група проекти 1.2.5.: Енергийна ефективност на жилищни сгради (еднофамилни и многофамилни);

Група проекти 1.2.6.: Енергийна ефективност на сгради (публична собственост, стопанисвани от административни структури, различни от общината).

Мярка 1.3. Адаптация към изменението на климата

Група проекти 1.3.1.: Опазване на биологичното разнообразие и съществуващите екосистеми.

Мярка 1.4. Кръгова и нисковъглеродна икономика

Група проекти 1.4.1.: Повишаване осведомеността за кръговата и нисковъглеродна икономика;

Група проекти 1.4.2.: Изграждане на техническа инфраструктура за целите на кръговата икономика;

Група проекти 1.4.3.: Чист енергиен преход на местната икономика.

Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град

Община Варна има силна политика, насочена към превенция на здравето на всички възрастови групи. Затова през новия програмен период тази политика следва да бъде надградена, като се създадат условия за здраве за всички през целия живот, пълноценно използване на възможностите на ИКТ за подобряване на достъпа до качествени консултации и здравна помощ, създаване на мобилни екипи за осигуряване на медицинска помощ в отдалечените и труднодостъпни места, преодоляване на негативни тенденции в здравния статус на младото население (чрез програми за подобряване здравния статус на учениците, в т.ч. профилактични прегледи, мед. обезпечаване, превенция и информационни кампании), осигуряване на подходящи условия при провеждане на спортни и спортно-оздравителни мероприятия. Специален акцент е подобряване здравното обслужване и в селата на община Варна.

Развитието на социалните услуги за деца, възрастни хора и хора с увреждания в община Варна са свързани с подобряване качеството на живот на хората с увреждания, гарантиране правото на децата да живеят в семейна среда и да имат достъп до качествена грижа и услуги, интеграция на уязвими общности.

Община Варна е доставчик на общодостъпни и специализирани социални услуги, насочени към деца и семейства, възрастни хора и лица с увреждания. Те се предоставят в изградена мрежа, която е равномерно разпределена териториално. Разнообразието от услуги е в резултат от ефективната координация между

институциите и неправителствените организации и активната политика на общината и успешните практики на реализиране на проектна дейност в социалната сфера.

Промените в последната година от отчетния период, довели до изготвянето на новия Закон за социалните услуги, влязъл в сила през 2020 г. е нормативния документ, който оказва влияние и на социалната политика на Община Варна. Новият закон определя социалните услуги да бъдат планирани на национално ниво. Планирането ще бъде основание да се определят нуждите на общините, за които да бъде осигурено държавно финансиране.

Достъпни и разнообразни възможности за спорт, децентрализирани на територията на целия град и в селата е фокусът при изграждане на нова и модернизация на съществуващата спортна инфраструктура. Чрез инвестиции в спортната инфраструктура ще бъде осигурена възможността всеки жител да води здравословен и активен живот.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 2.1. Здравеопазване

Група проекти 2.1.1.: Реализиране на програми за превенция на здравето;

Група проекти 2.1.2.: Подобряване здравното обслужване в селата;

Група проекти 2.1.3.: Повишаване качеството на медицинско обслужване чрез изграждане/ дооборудване на нова здравна инфраструктура за лечение.

Мярка 2.2. Спорт

Група проекти 2.2.1.: Изграждане на нова спортна инфраструктура в град Варна;

Група проекти 2.2.2.: Модернизация/ доизграждане на съществуваща инфраструктура.

Мярка 2.3. Социални услуги

Група проекти 2.3.1.: Ремонт на съществуваща социална инфраструктура;

Група проекти 2.3.2.: Изграждане/ адаптиране на нова социална инфраструктура за предоставяне на услуги за възрастни хора;

Група проекти 2.3.3. Реализиране на социални политики за хората в неравностойно положение.

Мярка 2.4. Общинско жилищно настаняване

Група проекти 2.4.1.: Прилагане на съвременни механизми и добри

практики за увеличаване на общинския жилищен фонд;

Група проекти 2.4.2.: Изграждане на общински жилища.

Приоритет 3. Многовековен и многообразен град (включително реализация на мерките от Общинска програма за развитие на туризма)

Община Варна се позиционира на световната карта с пластовете история: халколитна, антична, средновековна, възрожденска, следосвобожденска и следвоенна. Планираните интервенции са насочени към жители и гости, които да могат физически и интерактивно да се докоснат до архитектура, археология и артефакти от миналото, защото недвижимото културно наследство е част от градския живот. Град, чиято памет е осезаема и достъпна за всеки. Град с исторически пейзаж и ясно изразена културна идентичност. (Препоръка на ЮНЕСКО относно историческия градски пейзаж, Европейска конвенция за защита на археологичното наследство)

Град, в който културата е неразделна част от градския живот и е достъпна на градските улици. Град, който привлича артисти от цял свят и дава възможност за артистични изяви от разнообразни жанрове и с различен мащаб, като се приобщават нови публики. Град, в който изкуството не е затворено в залите, достъпно само за определен кръг граждани, а такъв в който то се случва по най-разнообразен начин във всички градски пространства. Град, облагороден с културно съдържание, което създава незатихващо чувство за празничност.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 3.1. Културно - историческо наследство

Група проекти 3.1.1.: Техническа помощ за подготовка за финансиране, вкл. съгласуване с НИНКН;

Група проекти 3.1.2.: Реставрация, консервация и социализация на недвижими културни ценности;

Група проекти 3.1.3.: Ремонт/ рехабилитация на сгради и изграждане на нови сгради на музеи за съхраняване и експониране на културно - историческо наследство.

Мярка 3.2. Креативни и рекреативни индустрии

Група проекти 3.2.1. Развитие на местна екосистема в креативни и рекреативни индустрии.

Мярка 3.3. Открити/нови пространства за култура

Група проекти 3.3.1. Инвестиции в културна инфраструктура;
Група проекти 3.3.2. Адаптиране на нови открити пространства за култура и туризъм.

Стратегическа цел 2 „Водещ регионален лидер в интегрираното развитие на региона със знание и иновации“

Приоритет 4. Иновативен и образован град (включително реализация на инициативи, включени в Меморандум Варна - град на знанието)

Цифрова трансформация за качествено предучилищно и училищно образование е водеща предпоставка за постигане на високо качество на образователния процес в съответствие с новите обучителни подходи. Затова е необходимо изграждане на нова, иновативна образователна инфраструктура и насочване на инвестиции за осигуряване на енергийна ефективност, достъпна среда, здравни, професионални и STEM кабинети с прилежащо оборудване, физкултурни салони, зони за отдих и културни прояви и др. в детските градини, ОУ, СУ и ЦПРЛ на територията на община Варна.

„Варна - град на знанието“ е кауза, която има за цел дългосрочното развитие на морската столица и трансформирането на икономическия профил на града чрез дигитални, иновативни и зелени решения. Инициативата обединява усилията на местната власт, бизнеса, образователния и научен сектор за реализиране на пълния потенциал на града. В светлината на Новия Европейски Баухаус тази идея може да бъде легитимирана и доразвита на европейско ниво чрез предложения за конкретни „зелени“ проекти на територията на град Варна. Съвместният проект на МУ и ИУ в местност „Малка чайка“ район „Аспарухово“, на брега на Варненското езеро, за спортен комплекс с медико-рехабилитационен център, хотелска част и яхтено пристанище е първата стъпка в тази посока. Чистите технологии и синята икономика са неделим компонент от бъдещото утвърждаване на Варна като иновативен и образован град, в които съществен принос има частния бизнес и предприемачеството.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 4.1. Цифрова трансформация за качествено предучилищно и училищно образование

Група проекти 4.1.1.: Изграждане на нова, иновативна образователна инфраструктура;
Група проекти 4.1.2.: Инвестиции за осигуряване на енергийна ефективност, достъпна среда, здравни, професионални и STEM кабинети с прилежащо оборудване, физкултурни салони, зони за отдих и културни прояви и др. в детските градини, ОУ, СУ и ЦПРЛ на територията на община Варна.

Мярка 4.2. Научноизследователска и иновативна екосистема

Група проекти 4.2.1.: Инвестиции в учебно-изследователската база и бази за учебна и производствена практика;
Група проекти 4.2.2.: Модернизиране и изграждане на учебна база и общежития (кампуси) на висшите учебни заведения в град Варна.

Мярка 4.3. Чисти технологии и синя икономика

Група проекти 4.3.1.: Инвестиции в изграждане на IT и високотехнологична инфраструктура;
Група проекти 4.3.2.: Развитие на бизнес инициативи.

Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност

Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност както в рамките на град Варна, така и на града с петте села от общината, които са важна част от ежедневната трудова мобилност. За подобряване на шумовите параметри, за създаването на условия, при които всеки жител изпитва вътрешно спокойствие във всяка точка на града по всяко време на денонощието е важно при реализиране на инвестиционни проекти за уличната мрежа да се планира и изпълнява съответната инфраструктура. Град, чиито улици и междублокови пространства са достатъчно безопасни, за да могат възрастни и деца да прекарват пълноценно време в градското обществено пространство. Град, през който всеки човек може да премине пеша, с велосипед или тротинетка, без да изпитва страх от трафик или криминално посегателство. Град с нулева толерантност към пътните злополуки: инфраструктура, която поставя човешкия живот и човешкия комфорт на първо място (Концепция за планове за устойчива градска мобилност).

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 5.1. Транспортна свързаност и екологичен транспорт

Група проекти 5.1.1.: Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност;

Група проекти 5.1.2.: Подобряване на свързващата общинска мрежа;

Група проекти 5.1.3.: Подобряване на шумовите параметри при реализиране на инвестиционни проекти за уличната мрежа.

Мярка 5.2. Интегрирана и достъпна градска и извънградска среда

Група проекти 5.2.1.: Рехабилитация на улична мрежа в селата;

Група проекти 5.2.2.: Интегриране на уличната мрежа в град Варна;

Група проекти 5.2.3.: Разширяване видеонаблюдението в населените места;

Група проекти 5.2.4.: Ремонт/ оформяне на пешеходни зони;

Група проекти 5.2.5.: Изграждане/ реновиране на уличното осветление;

Група проекти 5.2.6.: Разширяване възможностите за паркиране;

Група проекти 5.2.7.: Благоустрояване, строителство, основен ремонт, реконструкция, рехабилитация на междублокови пространства, детски и спортни площадки/комплекси, и елементи на прилежащата им техническа инфраструктура на територията на община Варна" - ЕТАП 1 и Проект „Основен ремонт/реконструкция на улична мрежа прилежаща към междублокови пространства на територията на община Варна;

Група проекти 5.2.8.: Благоустрояване, строителство, основен ремонт, реконструкция, рехабилитация на междублокови пространства, детски и спортни площадки/комплекси, и елементи на прилежащата им техническа инфраструктура на територията на община Варна - ЕТАП 2.

Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Варна е силен агломерационен ареал. Развитието му и натрупаният опит го определят като безспорен регионален лидер. Очакванията са Варна да бъде двигател на интегрирани проекти чрез които да се решат и натрупани през годините проблеми, както на съседните по-малки общини, така и на ниво регион. Общите теми за партньорство са свързани с настъпващите климатични промени, с преодоляване на териториалната изолация поради забавяне изграждането на ключова транспортна инфраструктура, с обединяване на работещи идеи за съхраняване и разумно експлоатиране на природния ресурс, за внедряване на нови технологии като предпоставка за силен тласък в икономическото развитие. Реализирането на интегрирани проекти трябва да се търси както по териториален признак, така и на ниво функционално обвързване на отделни идеи и най-

важното – създаване на партньорства. Възможността за реализиране на бъдещи интегрирани проекти ще допринесат за постигане на полицентричния модел за развитие на територията.

За продължаване процеса на организационното усъвършенстване на администрацията е предвидено повишаване устройствената готовност на общината за развитие на територията, цифрова трансформация на публичния сектор и предоставяне на електронни административни услуги на гражданите и бизнеса, повишаване квалификацията и административния капацитет и изграждане на нови административни сгради.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки и групи проекти:

Мярка 6.1. Конкурентоспособни административни услуги

Група проекти 6.1.1.: Повишаване устройствената готовност на общината за развитие на територията;

Група проекти 6.1.2.: Изграждане на нови административни сгради;

Група проекти 6.1.3.: Цифрова трансформация на публичния сектор и предоставяне на електронни административни услуги на гражданите и бизнеса;

Група проекти 6.1.4.: Повишаване квалификацията и административния капацитет.

Мярка 6.2. Новатор в интегрирани териториални инвестиции

Група проекти 6.2.1. Разширяване на съществуваща ЗПЗ в Зона с потенциал за икономическо развитие;

Група проекти 6.2.2. Развитие на иновационни бизнес зони и съпътстваща инфраструктура чрез подхода Четворна спирала;

Група проекти 6.2.3. Разработване и реализиране на интегрирани проекти за управление на отпадъците;

Група проекти 6.2.4. Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване;

Група проекти 6.2.5.: Управление на бедствията;

Група проекти 6.2.6. Подобряване състоянието на комуникационно-транспортната мрежа по линия на трудовата миграция и укрепване на градско-селските връзки.

Бележка: Информацията за обхвата на цели, мерки, приоритети и групите проекти е представена в Таблица №1.

ЧАСТ III. ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

Критерии за определяне на Зони за прилагане на интегриран подход (Зони за въздействие)

Критерии за определяне на Зони за прилагане на интегриран подход (Зони за въздействие), в съответствие с националната политика за пространствено развитие чрез цели, присъщи и на кохезионната политика, съответно и на ПРР 2021-2027 г.:

1) Интегриране в европейското пространство;

2) Постигане на балансирана полицентрична селищна мрежа и интегрирано развитие на градовете;

3) Пространствена цялост и равностойна достъпност на системите за обществени услуги - с акцент на образование, здравеопазване, култура и спорт;

4) Съхранено природно и културно наследство, експонирано и валоризирано в полза на устойчивото му развитие;

5) Подобряващо се състояние на специфични територии с неблагоприятни социално-икономически характеристики – чрез мерки със социална насоченост, кооперирane и сътрудничество в обхвата на агломерационните ареали, развитие на трансгранични функционални зони;

6) Развитие на целеви зони на растеж, балансиращи полицентричния модел на националното пространство чрез държавна помощ, насърчаване на инвестициите, иновациите и модернизацията;

7) Намаляване на риска от бедствия чрез интегрирани превантивни мерки в природни и урбанизирани среди.

Основни цели, които се постигат чрез възприемане на комплексни критерии:

1. Националното пространство на България – отворено към света и интегрирано в Европейското пространство и в европейската мрежа от центрове и оси на развитие, култура, наука и иновации.

2. Съхранените национални ресурси - хората, земята, водите и горите, подземните богатства, природното и културно наследство – гаранция за националната идентичност.

3. Балансираното и устойчиво интегрирано развитие, постигнато чрез рационално организирана икономическа, социална, транспортна, инженерна, културна и туристическа инфраструктура и осигуряващо интелигентен икономически растеж, адаптивност към промените и равнопоставеност.

Определяне на критерии за обособяване на Зони за прилагане на интегриран подход (ЗВ) и планиране на приоритетни ЗВ, в съответствие с националната политика за пространствено развитие чрез цели, присъщи и на кохезионната политика, съответно и на ПРР 2021–2027 г. и следните допълнителни критерии за общата пространствена ориентация на секторните политики на територията за прилагане на ПИРО 2021-2027 на Община Варна:

А) Агломерационната политика - ключ за просперитет

Б) Равнопоставени отношения между селските райони и градовете

В) Засилване на териториалните проекции на секторните политики

Г) Партньорствата - новата движеща сила в пространственото развитие

Д) Обезпеченост с устройствени планове за развитие на територия

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027г. на МРРБ, в ПИРО се определят приоритетни зони за въздействие. **В тях основно е съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.** Те са определени на база на анализа на силните и слабите страни в общинската територия, резултатите от проучването на общественото мнение, стратегическите документи на Общината, както и на потенциалите за развитие. Това изискване е свързано с водещия принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

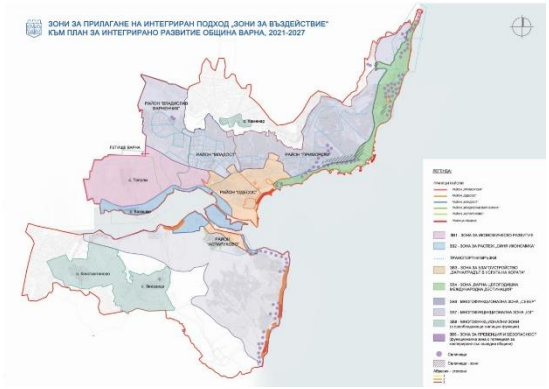
По дефиниция „зона за прилагане на интегриран подход“ (зона за въздействие) е „пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социалната и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове“. Зоните са част от територията на общината с конкретно функционално предназначение или собствен потенциал за развитие.

В настоящия програмен период, възможностите за определяне на ЗВ се

разпростират и могат да обхващат на практика цялата урбанизирана територия на община Варна, в т.ч.:

- Градски ЗВ – урбанизираната територия на град Варна и обособени функционални зони в покрайнините;
- ЗВ по секторни направления – според тематичната област на преобладаващи интервенции (Публични сгради и площи, Зелени площи и рекреационни ареали, Улична мрежа и инфраструктура, Транспортна и цифрова достъпност, ВиК, Опазване на околната среда, Знание, Здраве, Социална дейност и услуги, Спорт и младежки дейности, Култура и опазване на КИН и др.)
- Урбанизирани селищни ЗВ – населените места на територията извън града
- Междуселищни ЗВ – по линия на транспортна свързаност и терени
- Междуобщински ЗВ – по линия на достъпност, бизнес зони и икономически потенциал за развитие, превенция и безопасност, регионален брандинг на целогодишна туристическа дестинация

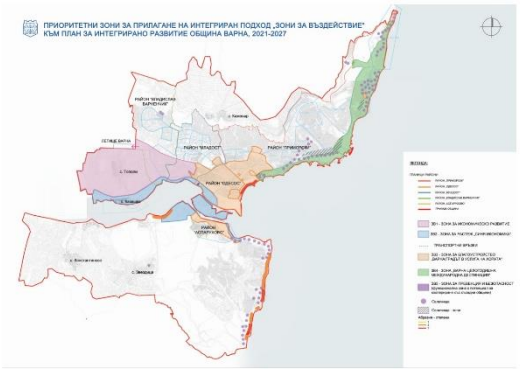
Схема 1. Зони за прилагане на интегриран подход (Зони за въздействие), община Варна

Следвайки Методическите указания на МРРБ за територията на община Варна са **дефинирани 8 зони за въздействие**, които обхващат урбанизираната територия на град Варна и селата Звездица, Казашко, Константиново, Тополи и Каменар. В община Варна са създадени и над 30 селищни образувания (СО) с местно значение – „Акчелар“, „Ален мак“, „Боровец-север“, „Боровец-юг“, Ботаническа градина, „Бриз“, „Виница-север“, „Зеленика“, „Изгрев“, „Манастирски рид“, „Ментеше“, „Орехчето“, „Панорама“, „Перчемлията“, „Планова“, „Под село“, района около хижа „Черноморец“ и др. В обхвата на зоните за въздействие са включени територии за които има изработен ПУП.

Определени са **3 приоритетни зони**, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината.

Схема 2. Приоритетни зони за прилагане на интегриран подход (Зони за въздействие), община Варна

Описание на Зоните за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие)

Град Варна е един от динамично развиващите се градове, който запазва нивото на население стабилно, именно поради факта, че остава привлекателен за хората. От една страна част от младото поколение избира да остане да живее и работи именно тук, от друга, Варна дърпа не малка част от активното население в региона, които трайно се заселват в града и не на последно място, наличието на шест университета предпоставя част от студентите да изберат да се установят за постоянно.

Наличието на движение на хора, запазването на значителен процент от живущите да са хора млади и в работоспособна възраст, предполага позитиви за развитието на бизнеса в града и държи стабилни нивата на доходите, включително туристическия бранш, който е сред водещите в региона. Това е и част от причините за сериозните инвестиции, случили се в последното десетилетие. Като цяло, в резултат на интензивното строителство, се обособяват нови жилищни и бизнес зони, но без да са осигурени базова инженерна инфраструктура и услуги. В тази връзка, подходът на Общината следва да бъде насочен към оперативна реакция за предотвратяване на евентуални екологични и социални проблеми.

ЗВ1 - ЗОНА ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ (ПРИОРИТЕТНА)

Обхват: Обхваща територията, сключена между път I-2 на Север, и ул. „Девня“/респ. продължението й – Път III-2008 на Юг, територията на с. Тополи, включително, землището на с. Тополи на запад и урбанизираната територия на гр. Варна, на изток, вкл. зона СсБ от ОУП, предназначена за нова писта на летище Варна.

Граници:

На север: път I-2.

На изток: ул. „Отец Спиридон“, бул. „Република“.

На юг: ул. „Девня“ – път III-2008.

На запад: Западна граница на община Варна с община Белослав, територия на летище Варна в общ. Аксаково.

Обща площ: 10,45 кв.км

Зона с потенциал за икономическо развитие - разширяване на съществуващата ЗПЗ, определена в рамките на ИПГВР 2014-2020 г. към с. Тополи и летище и реализиране на инвестиции свързани с инвестиции за развитие на бизнес и индустриална инфраструктура, подобряване на транспортната достъпност.

Процедирането на ПУП на ЗПЗ бе основната причина за забавяне разработването на инвестиционни проекти, свързани с подобряване на техническата инфраструктура в зоната. От друга страна ресурсът, осигурен по линия на Инвестиционната програма по ОПРР 2014-2020г., бе лимитиран.

Един от значимите частни проекти, който предстои да бъде реализиран в зоната е за изграждане на фотоволтаична централа за производство на електроенергия на територията на летище Варна, което е естествен интермодален възел на транспортната мрежа на град Варна. Инвестицията ще има значителен принос за развитие на общината и за постигане на целите на Европейската зелена сделка – климатично неутрална Европа и нулево замърсяване. Освен това ще има силен социален отзвук, като се предвижда освен покриване на собствените нужди от електроенергия, да бъдат покрито и потреблението на следните общински сгради: ЦДГ №37 „Пламък“, ЦДГ №38 „Маргаритка“, ЦДТ №39 „Приказка“, ЦДГ №40 „Детски свят“, ЦДГ №41 „Първи юни“, ЦДГ №42 „Българче“, ОУ „Свети Патриарх Евтимий“, Основно училище „Свети княз Борис I“, ОУ „Стоян Михайловски“.

ЗВ2 - ЗОНА ЗА РАСТЕЖ „СИНЯ ИКОНОМИКА“ (ПРИОРИТЕТНА)

Обхват: Северният бряг на Варненското езеро по цялото си протежение на територията на община Варна, индустриалната част от Пристанищен комплекс; Острова; Източна част на Южното крайбрежие на Варненското езеро – от Гребна база до магистрала „Черно море“. Участък по крайбрежието на район „Аспарухово“ от буната, по продължение на плаж „Аспарухово“ , рибарско пристанище „Карантината“ до Марината.

Граници:

На север: ул. „Девня“ – път III-2008.

На изток: Черно море.

На юг: До гора в м-ст „Малкия Джанавар“.

На запад: граница на община Варна (северно от езерото).

Авиобаза „Чайка“, Аспарухов парк, ул. „Южен залив“

Обща площ: 7,93 кв.м

Зона с иновационен потенциал и принос към „Синия растеж“ е свързана с инвестиции в НИРД, поддържане на екосистемите и подкрепа за икономика, свързана с морето, в т.ч. подкрепа на традиционното рибарство и корабостроене, ускоряване развитието на морските сектори, разработване на иновации и развитие на нови технологии. Една от посоките, в която доста интензивно се разширява града е Юг. В същото време именно територията около езерото, включително островът, остават извън полето на досегашните планове и стратегии. В резултат на по-задълбочен анализ, срещи с различни заинтересовани страни и в контекста на новите европейски и национални политики, се очертава като една от значимите за приоритетно подпомагане. Има общински и частни (на университетите) имоти (Малка чайка; Гребна база, с. Казашко; туризъм, екология), където могат да се насочат инвестиции за интелигентно и устойчиво развитие на зоната. Благоустрояването и насищането с нови функции (наука, спорт, туризъм, свободно време) на района ще се благоприятства и от преминаването в близост на връзката между магистралите „Хемус“ и „Черно море“. В тази зона могат да се позиционират обекти с висока добавена социална и икономическа стойност.

ЗВ3 - ЗОНА ЗА БЛАГОУСТРОЙСТВО „ВАРНА/ГРАДЪТ В УСЛУГА НА ХОРАТА“ (ПРИОРИТЕТНА)

Обхват: Обхваща следните територии: Южният бряг на канала „Езеро-море“ и крайбрежната зона , вкл. Аспарухов парк, южна граница – бул. „Народни Будители“, ул. „Нишава“ и продължението й до поделение „Карантината“. Централната част от града, разположена между бул. „Васил Левски“ от кръстовището на ПВ „Почивка“ до ПВ с бул. „Владислав Варненчик“, бул. „Владислав Варненчик“ до ул. „Звезда“, ул. „Звезда“ до бул. „Девня“, бул. „Девня“ от ул. „Звезда“ до бул. „Приморски“, бул. „Приморски“ до бул. „Цар Освободител“, бул. „Цар Освободител“ от бул. „Приморски“ до бул. „Княз Борис I“, бул. „Княз Борис I“ от бул. „Цар Освободител“ до ПВ „Почивка“; Част от 26 м.р. - територията заключена от бул. „Сливница“, бул. „Академик Сахаров“, бул. „Цар Освободител“ и бул. „Васил

Левски“; Териториите на всички висши учебни заведения – включително корпуси на Икономически университет-Варна, Технически университет-Варна, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Висше училище по мениджмънт, Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“; Историческо ядро на Морската градина.

Граници:

На север: бул. „Владислав Варненчик“, бул. „Васил Левски“, ул. „Акад. Андрей Сахаров“, ул. „Мир“, бул. „Христо Смирненски“, на Южния бряг – канал Езеро-Море.

На изток: бул. „Васил Левски“, „бул. Княз Борис I“.

На юг: Черно Море, на Южния бряг – бул. „Народни будители“, ул. „Нишава“, Поделение „Карантината“.

На запад: ул. „Отец Спиридон“, ул. „Акад. Игор Курчатов“, ул. „Орлово гнездо“, бул. „Република“.

Обща площ: 11,84 кв.км

Район „Одесос“ има територия с обща площ повече от 7 100 декара. Заема централната част на града и е с най-висока концентрация на икономически дейности. Разположени в района са съществена част от образователните институции на общината и лечебни заведения. Архитектурният облик на района се изгражда от Археологическия резерват на територията на античния град Одесос – Варна, охранителната зона на резервата, сгради – паметници на културата, както и от новопостроени обществени и жилищни сгради с модерен дизайн. Районът притежава и концентрирани зелени площи – градски градини и озеленени междублокови пространства, а през него преминават основните булеварди на града.

Зона с осигурен равен достъп до възможности и услуги за населението, вкл. здраве, образование, култура, спорт, отдих и туризъм (включва в обхвата си част от съществуващата Зона с публични функции, определена в рамките на ИПГВР 2014-2020 г., концентрира в Централна градска част до Северната периферия на зоната, формирана от локализации като Техническия университет, разположените в непосредствена близост до него други учебни заведения, Военната болница и др. изключително важни от регионална гледна точка институции и публични сгради). Възможност за реализиране на проекти: за библиотеката до общината, зоната за обществен достъп, чрез отваряне на града към морето. През плановия период 2014-2020 г., част от ресурса предвиден за градско възстановяване, е насочен към подобряване на инфраструктурата в

централна градска част. Инвестиции са вложени в Морска градина, улици, училища, градски транспорт.

ЗВ4 - ЗОНА „ВАРНА- ЦЕЛОГОДИШНА МЕЖДУНАРОДНА ДЕСТИНАЦИЯ“

Обхват: Включва всички територии между бул. „Княз Борис I“, път I-9 и Морския бряг, от Историческо ядро на Морската градина до отбивката за ПСОВ „Златни пясъци“, територията на манастирски комплекс „Аладжа Манастир“.

Граници:

На север: бул. „Княз Борис I“, път I-9, граница с общ. Аксаково.

На изток: Черно Море.

На юг: Черно Море.

На запад: Историческо ядро на Морската градина, бул. „Княз Борис I“, път I-9, Аладжа Манастир.

Обща площ: 11,02 кв.км

Зона за разгръщане на туристическия потенциал чрез диверсифициране на туристическите дейности, продукти, услуги и предлагане; регионален брандинг на дестинацията с цел преодоляване на сезонността; повишаване на качеството, чрез създаване и промотиране на индивидуални и групови пакети/тематични и интегрирани маршрути с добавена стойност.

Един от водещите икономически отрасли за региона на Варна естествено е туризмът. Секторът обаче има нужда от трайно и многопластово подпомагане, включително чрез насърчаване на партньорствата. В резултат от COVID ситуацията, много от предлаганите туристически услуги трябва да се преосмислят и да се позиционира нов модел за развитие на бизнеса. Община, държава, туристически бранш, университети, културни институции е необходимо да създадат качествени партньорства и да се дефинират креативни идеи и проекти, с цел повдигане на туризма на ново по-качествено ниво, от което да се генерира дивидент за всички участници в процеса.

Има потенциал за развитие на медицински и СПА туризъм (оползотворяване на природните ресурси), кулинарен туризъм, подобряване на индивидуалния подход в грижата за туриста.

ЗВ5 - ЗОНА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И БЕЗОПАСНОСТ (функционална зона с потенциал за кооперирane със съседни общини)

Обхват: Включва територии със специфични рискове, основно свлачища зони и зони на абразия, разположени в цялата община.

В Зоната ще бъдат реализирани проекти насочени към намаляване риска от бедствия чрез интегрирани мерки в природна и урбанизирана среда. В съответствие с ИТСР-СИР, има потенциал за коопериране по линия на ИТИ със съседните общини по линията Каварна-Балчик-Варна-Аврен, вкл. климатичните морски курорти к.к. „Албена“, „Златни пясъци“, „Св. св. Константин и Елена“ от национално значение и климатичната курортна местност при устието на р. Камчия, от местно значение.

ЗВ6 - МНОГОФУНКЦИОНАЛНА ЗОНА „СЕВЕР“

Обхват: Включва целите територии на районите „Владислав Варненчик“, „Младост“ (с изключение на територията на Западна промишлена зона) и „Приморски“.

Район „Владислав Варненчик“ с граници: Варненското езеро, до и по източната землищна граница на селата Казашко и Тополи, второкласният път Варна – София, до и по общинската граница на Варна с община Аксаково, дере „Сладко биле“;

Район „Приморски” с граници: Черно море, канал на северен плаж, бул. „Цар Освободител”, бул. „Христо Смирненски”, ул. „Прилеп”, до и по землищната граница на с. Каменар, до и по границата на община Варна с община Аксаково;

Район „Младост” с граници: Варненското езеро, бул. „Васил Левски”, ул. „Струга” и по продължението й до северния бряг на Варненското езеро, бул. „Цар Освободител”, бул. „Христо Смирненски”, ул. „Прилеп”, до и по западната и южната землищна граница, дере „Сладко биле“, ул. „Поп Димитър” и ул. „Трети март”, бул. „Януш Хуниади”, пътен възел на магистрала „Хемус”, пътят между (бивш завод „Елпром”) „Елкон” ДФ, „Елдоминвест” ЕООД, „Елдом сервиз”, „Електротерм” ЕООД, „Метал” ЕАД, „Варна плод” ЕООД, „Варна консерв” ЕООД, и обходен път „Виталакт” – пречиствателна станция, северният бряг на Варненското езеро.

Граници:

На север: до землище на с. Каменар.

На изток: път I-2.

На юг: бул. „Владислав Варненчик“, бул „Андрей Сахаров“, бул. „Васил Левски“, ул. „Мир“.

Обща площ: 51,01 кв.км

Зона с осигурен равен достъп до възможности и услуги за населението, вкл. здраве, образование, култура, спорт, отдих и туризъм (включва в обхвата си част от съществуващата Зона със социални функции, определена в рамките на ИПГВР 2014-2020 г.), като я надгражда не само териториално, но и във функционално взаимоотношение с възможност за реализиране на хоризонтални проекти.

Район „Владислав Варненчик“ – включен в ИПГВР, като проектите, които имат възможност за обусловени предимно от функционална свързаност по тематични направления (образование, социални дейности, спорт, екология и др.)

Район „Приморски“ е най-големият район на гр. Варна, разположен в североизточната част на града. Териториално, заедно със селищните образувания „Акчелар”, „Телевизионна кула”, „Сотира”, „Добрева чешма”, „Перчемлията”, „Виница – Север”, „Траката”, „Ваялар”, „Горна Трака”, „Ален мак”, „Манастирски рид”, „Бялата чешма и дъбравата” и „Дели Сава” с обща площ от 5110 хектара е най – големият район в страната. Към него принадлежат и курортите „Златни пясъци”, „Св. Св. Константин и Елена” и „Чайка”, където ежегодно летуват хиляди туристи от страната и чужбина. Петте висши учебни заведения (Икономически, Технически, Медицински и Свободен университети и Висшето военноморско училище) прибавят към облика на район „Приморски” и щрих на важен университетски и научен център с национално значение. На територията на района са разположени и най – големите във Варна държавни, общински и частни болнични заведения. Голяма част от територията на район „Приморски” граничи и принадлежи на Морската градина – парк, който е не само най – големият във Варна, но се нарежда и сред най – големите на Балканския полуостров. Тук е и единственият в страната делфинариум.

Район „Младост” е вторият по големина район на гр. Варна. Разположен в северозападната част на града на площ от 1 450 ха. Включва жилищни комплекси „Възраждане” – I, II, III и IV микрорайон, „Младост” – I и II микрорайон, 26 микрорайон, „Трошево” и квартал „Свети Иван Рилски”. В района са и селищните образувания „Кочмар”, „Пчелина”, „Планова” и „Сълзица”, които заемат 450 дка от територията му. В Район „Младост” се намира Западна промишлена зона, където са съсредоточени основните производства: радио-навигационна апаратура, домакински и електрически електроуреди, строителство, транспорт, комуникации, хранително-вкусова

промишленост, складови бази и др. Три са парковете – парк „Младост”, парк „Елин Пелин” и парк „Възраждане” (завършен в началото на ноември 2018 година и заемащ площ от 30 декара – алеи, кътове за отдих, зони за пешеходци и за велосипедисти, площадки и др.).

ЗВ7 - МНОГОФУКЦНКЦИОНАЛНА ЗОНА „ЮГ“

Обхват: Цялата урбанизирана територия на юг обхваща част от Район „Аспарухово” – квартал „Аспарухово“ и изцяло квартал „Галата“, селищни образувания „Зеленика”, „Боровец-север“, „Боровец-юг“, „Ракитника“ и курортна зона „Прибой“ и с.о. „Прибой“. Включва и в.з. „Лазур“ в землището на с. Константиново.

Граници:

На север: Южен бряг на Варненско езеро.

На изток: Черно Море.

На юг: Съвпада с край на урбанизирана територия на Район „Аспарухово“, включва части от землищата на с. Константиново и с. Звездица.

На запад: граничи със землище с. Звездица, Горски масив в землище на „Галата“ и „Аспарухово“, местност „Далън чешма“.

Обща площ: 42,93 кв.км

Районът е пети по големина в община Варна. Характерна за него е сезонната динамика на населението през периода май-октомври, когато то се увеличава с около 20 000 души.

Населените места, включително курортни и ваканционни селища, заемат около 21% от територията на община Варна.

Зона с осигурен равен достъп до възможности и услуги за населението, вкл. здраве, образование, култура, спорт, отдих и туризъм, като включва бързо развиващите се селищни образования в южната част на града. В обхвата на зоната са включени територии, съгласно съществуващите кадастрални карти.

ЗВ8 - МНОГОФУНКЦИОНАЛНИ ЗОНИ (с преобладаващи жилищни функции)

Обхват: част от землищата и урбанизираната територия на селата Звездица и Константиново. Урбанизирана територия на с. Каменар.

Граници:

селата Звездица и Константиново

На север: м. „Чеира“, м. „Кабата“, м. „Орехчето“

На изток: границата с град Варна

На юг: м. „Екши Елма“, м. „Кемекчията“, м. „Могилата“

На запад: м. „Табите“, м. „Ветите лозя“.

с. Каменар

на север: Общински път VAR2086.

на изток: зона Зп по ОУП.

на запад: път VAR2033.

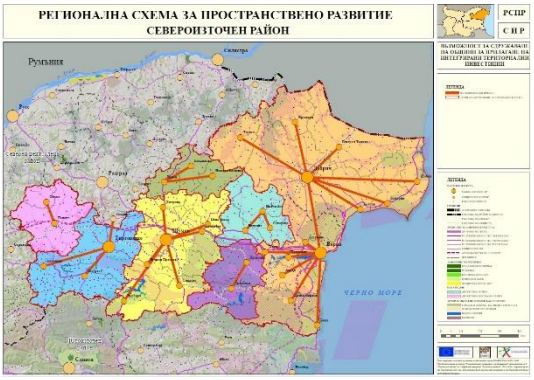
на юг: Горски фонд, южно от с. Каменар.

Зоната е определена за проектни инвестиции за подобряване на цялостната инфраструктура (предимно свързани с изграждане на водоснабдителна и канализационна мрежа, подобряване на транспортната свързаност и достъпност), както и подобряване условията за развитие на услуги за населението. Зоната е със силен и неизползван потенциал за рекреация и туризъм.

ДРУГИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ С ПОТЕНЦИАЛ ЗА КООПЕРИРАНЕ СЪС СЪСЕДНИ ОБЩИНИ

Определянето на други зони за въздействие е предпоставка за разработване на концепции за реализиране на проекти за интегрирани териториални инвестиции. На този етап са идентифицирани възможностите за реализиране кооперирание със съседни общини. При конкретен проект следва да бъде определяна конкретната териториална идентификация за реализирането му.

Схема 3. Възможност за сдружаване по тематичен признак на Община Варна със съседни общини

Взаимовръзките са обусловени от функционално-йерархичната структура на мрежата от населени места в Североизточния район, която се характеризира с един изявен център в лицето на град Варна.

Съгласно Националната концепция за пространствено развитие (НКПР), в област Варна са определени и налични градове центрове от следните йерархични нива: второ йерархично ниво –гр. Варна; четвърто йерархично ниво - Девня, Провадия; пето йерархично ниво - много малки градове и села, центрове на общини: Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Ветрино, Вълчи дол, Долни чифлик, Дългопол и Суворово.

В агломерационния ареал на Варна попадат шест общини - Аврен, Аксаково, Белослав, Варна, Долни чифлик и

Дългопол. За неговото ядро и център е определен град Варна. Основни перспективи за развитие на общините Аксаково, Белослав и Девня са свързани с близостта на общината до гр. Варна и интегрираното развитие на Варненската агломерация. Тези общини успешно могат да привлекат индустриален бизнес, предвид силния инвестиционен интерес към гр. Варна и свръх концентрацията на производството в областния град, което затруднява балансираното развитие на областния център. Развитието на общинската икономика в тези общини е благоприятно повлияно от достъпа до комуникации, образователни институции и научни центрове, качествени човешки ресурси и транспортна обезпеченост.

Усилията на общинските администрации следва да се концентрират в изграждане на бизнес инфраструктура и провеждане на инвестиционен маркетинг за привличане на външни инвестиции и разкриване на нови и по-привлекателни работни места. Същевременно е необходима подкрепа за развитието на малкия и среден бизнес, както и насърчаване развитието на клъстери.

Поради влошената екологична обстановка на територията на общините Белослав и Девня следва да се насърчава навлизането на технологичен бизнес и на производства, незамърсяващи околната среда, като едновременно с това се извършват публични и частни инвестиции за отстраняване на стари замърсявания и предотвратяване възникването на нови.

В граничещата на юг с община Варна – община Аврен и периферните общини Суворово, Вълчи дол, Ветрино, Дългопол се наблюдава ниска степен на развитие и многофункционална икономическа структура – с аграрен и аграрно – промишлен характер, с ниска привлекателност за инвестиране в производствена и друга дейност и липса на икономическа среда за предприемачество и бизнес. Те имат потенциал да поемат част от производството главно на вторичния сектор на Варна. В крайбрежните общини Долни чифлик и Бяла посочените характеристики на периферните общини се смекчават до известна степен поради туристическата им насоченост. Потенциалите на тези общини е в развитието на туризма на базата на природните ресурси.

Социално – икономическата интеграция на отдалечените райони към основната ос на развитие Варна – Девня с цел оживяване на периферните територии намират своето решение чрез устройствени предложения и решения: Насърчаване на предприемачеството и

мобилността на работната сила чрез подобряване на комуникациите, транспортните връзки и услуги; Рехабилитация на физическата среда в периферните населени места за постигане на балансирано развитие на цялата територия на Варненска област; Подобряване на транспортния достъп до малките градове в областта; Разработване и прилагане на общински програми за инвестиционен маркетинг за привличане на инвестиции в малките градове в ареала; Създаване на нови връзка град – село, достъп до нови пакети услуги за селскостопанския хитерланд; Създаване на местна заетост и развитие на силни местни общности – залог за желана промяна в демографските дисбаланси и миграционните процеси. Много съществено е да се намерят подходи за разпространение на позитивното влияние на ядрото на градска агломерация Варна – Девня (район на растеж) към съседни и периферни територии на областта за да се постигне своеобразна дифузия на растежа и балансирано развитие на територията.

Останалите общини също имат потенциали за развитие на туризма във вътрешността на Варненския регион. Напр. община Провадия притежава значителен потенциал за развитие на туризма – културен, селски, алтернативен, балнеолечебен, ловен и екотуризъм.

Благоприятно влияние оказват непосредствената близост до Черноморието и Варна и до националните туристически обекти – Мадара, Плиска, Преслав и Шумен; множеството разнообразни природни ресурси.

Кооперирането между две или повече общини ще повлияе положително на икономическото развитие чрез засилен търговски обмен, логистична дейност, както и възможност за реализиране на съвместни проекти.

При осъществяване на взаимодействие между тях има реална възможност някои от проектите да бъдат идентифицирани като интегрирани териториални инвестиции.

ЧАСТ IV. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Изменението на климата е едно от най-големите екологични предизвикателства, пред които сме изправени в днешно време. Това е проблем, който засяга почти цялата човешка дейност, който не се поддава на прости и бързи анализи.

В Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г. е представена обобщена рамка на структурата на доклада, показваща как визията, стратегията и планът за действие за адаптация към изменението на климата са разработени на база оценката на климатичните рискове и уязвимости за всеки сектор (Фигура №4.1).

Фигура №4.1. Опростена илюстрация на рамката на Доклада за Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие

България се намира в един от регионите, които са особено уязвими към изменението на климата (предимно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и от нарастващата честота на свързаните с изменението на климата екстремни събития като суши и наводнения. Рисковете, причинени от събития, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета, както на национално, така и на трансгранично равнище. В научната общност съществува консенсус, че

изменението на климата вероятно ще увеличи честотата и величината на екстремните метеорологични явления, като се очаква през следващите десетилетия в страната средната годишна температура на въздуха да се увеличи и да се променят типовете валежи.

Анализите на силни страни, слаби страни, възможности и заплахи (SWOT) и на политически, икономически, социални и технологични аспекти (PEST), предприети за целите на стратегията, разглеждат съответните проблеми в българския контекст и предоставят основа за определяне на общите стратегически цели за адаптиране към изменението на климата за страната. Те са формулирани както следва:

Приобщаване и интегриране на АИК. Това включва подобряване на политиките за адаптиране и включването на съображенията за адаптация в съществуващите национални и секторни планове и програми.

Изграждане на институционален капацитет за АИК. Това включва изграждане на експертни знания, обучение, база от знания, мониторинг и изследвания, за да се осигурят и подкрепят действията за адаптиране.

Повишаване на осведомеността относно АИК. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността по въпросите, свързани с АИК и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат изпълнени в България, за да се постигне обществена подкрепа и участие в политиките и действията, свързани с адаптацията.

Изграждане на устойчивост към изменението на климата. Това включва укрепване управлението на инфраструктурата и материалните активи и защита на природните богатства като обхваща инфраструктурата на водната система, инфраструктурата за енергоснабдяване, както и защита и подобряване на екосистемните услуги (включително тези, предоставяни от горските ресурси).

Основните инвестиционни насоки на ЕС относно финансирането по линия на политиката на сближаване за периода 2021- 2027 г. за България по Цел на политиката 2: Нисковъглеродна и по-зелена Европа (чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, адаптиране към изменението на климата и превенция на риска), са във връзка с набелязани нужди от инвестиции с висок приоритет с цел насърчаване на мерките за енергийна ефективност, подобряване

на ефективността на ресурсите и управлението на отпадъците и насърчаване на прехода към кръгова икономика. И по-специално:

- Подкрепяне на мерките за енергийна ефективност, насочени предимно към намаляване на замърсяването на въздуха;
- Подобряване на енергийната ефективност в промишлените малки и средни предприятия, включително техните помещения, инсталации и процеси;
- Подобряване на енергийната ефективност на сградите - с основен акцент върху обществените сгради;
- Преминаване към най-високите стъпала на йерархията на управление на отпадъците, включително инфраструктурата: предотвратяване на генерирането на отпадъци, повторно използване и рециклиране на отпадъците и разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци;
- Повишаване на ефективността на ресурсите и насърчаване на кръговата икономика, включително разработване на алтернативи на суровините и използване на рециклираните материали като суровини;
- Подобряване на базата от знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и потоците от материали;
- Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, както и относно съпътстващите ги мерки с акцент върху икономическите инструменти.

4.1. Общ контекст

Ограничаване изменението на климата може да бъде разгледано в два аспекта: въздействие (смекчаване) и адаптиране към изменението на климата.

Въздействие на изменението на климата

Въздействието (смекчаване) на изменението на климата е термин използван за описание на процеса на намаляване на емисиите на парникови газове, които допринасят за изменението на климата. Процесът включва стратегии за намаляване на емисиите на парникови газове и увеличаване на абсорбентите на парникови газове.

Адаптиране към изменението на климата

Адаптацията представлява процес или система от действия и мерки, целящи намаляване уязвимостта на природните

и човешките системи срещу действителните или очакваните ефекти от изменението на климата. Адаптацията може да бъде считана за метод, обучаващ ни как да живеем с последствията породени от климатични промени. Последствията от изменението на климата вече може да се видят в Европа и по света, и тези въздействия се очаква да се засилят през идните десетилетия. Температурите се покачват, валежите се изместват, ледниците се топят, нивото на моретата става все по-високо и екстремни метеорологични условия, водещи до рискове като наводнения и засушавания става все по-често срещани явления. Приспособяване към изменението на климата и смекчаването на последиците са тясно свързани помежду си. Въпреки, че те често се разглеждат като отделни теми или области на политиката, е много важно да се разгледат връзките между тях. Някои от адаптационните реакции имат ясни ползи за смекчаване, но някои действия могат да доведат до "несполучлива адаптация" - т.е. вместо намаляване на уязвимостта към изменението на климата, те всъщност го увеличават или намаляват способността за адаптация. Някои действия могат също да разпределят ползите от адаптацията неравномерно в обществото.

4.2. Правна рамка за адаптиране към изменението на климата. България в контекста на европейската политика за адаптация към изменението на климата

Правната рамка и политиките за адаптация към изменение на климата (АИК) в България се разбират в контекста на нейните ангажименти по международните конвенции и законодателството на ЕС. В настоящия раздел е направен преглед на тази правна рамка, включваща основните цели и документи на международно, европейско и национално равнище.

Международна рамка

През декември 2015 г. беше прието Парижкото споразумение на 21-та Конференция на страните (COP 21) към РКООНИК, предоставящо рамка за глобални действия за справяне с изменението на климата след 2020 г. В Парижкото споразумение се установява "глобална цел за адаптация: подобряване на адаптивния капацитет, укрепване на устойчивостта и намаляване на

уязвимостта от изменението на климата" и се настоява финансовата помощ за адаптиране в развиващите се страни да бъде значително увеличена. Чрез планирания национално определен принос (INDC) ЕС и държавите-членки са поели ангажимент за постигане като задължителна цел намаляването на емисиите на ПГ най-малко с 40 процента към 2030 г. в сравнение с 1990 г.

Освен това, България е страна по редица други конвенции, отнасящи се до АИК в различни сектори, като Конвенцията за биологичното разнообразие, Конвенцията за защита на архитектурното наследство на Европа, Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна и Конвенцията за сътрудничество за опазване и устойчиво използване на река Дунав.

Рамка на ЕС

Стремежът на Европейския съюз е да се осигури устойчиво развитие на всички жители на Общността. Това е развитие, при което се „*задоволяват нуждите на настоящето, без да се застрашават възможностите на бъдещите поколения да задоволят своите нужди*“. Затова и устойчивото развитие обхваща три аспекта – социален, икономически и екологичен. Тази концепция се дефинира не само като отделна и независима, а като хоризонтална политика, от която останалите общи и секторни политики и управленски процеси следва да бъдат йерархично зависими, т.е. устойчивото развитие трябва да бъде водещият принцип при вземането на решения – наднационално, национално, регионално и местно.

Неразделна и много важна част от темата на устойчивото развитие е проблематиката свързана с изменението на климата. Това се признава и от Европейския съюз, който утвърждава ***Европейски зелен пакет*** – пътна карта за постигане на устойчивост на икономиката на ЕС. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси. Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Европа за изпълнение на програмата ѝ до 2030 г. в отговор на дефинираните от Организацията на обединените нации цели за устойчиво развитие. Пакетът включва редица стратегии в различни области като

промишленост, биоразнообразие и други.

Първият пакет от мерки на ЕС в областта на климата и енергетиката беше договорен през 2008 г. и в него бяха определени целите до 2020 г.

Цели към 2020 г.:

- намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % (в сравнение с 1990 г.);
- увеличаване на дела на възобновяемата енергия до 20%;
- повишаване на енергийната ефективност с 20%.

За да постигне тези цели, ЕС разработи и впоследствие реформира схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ), която има за цел да намали емисиите на парникови газове, по-специално от енергоемки отрасли и електроцентрали. В секторите на сградния фонд, транспорта и селското стопанство са определени национални цели за емисиите като част от Регламента за разпределяне на усилията. През 2014 г. рамката в областта на климата и енергетиката за 2030 г. беше договорена с по-амбициозен набор от цели за периода 2021—2030 г. С тези цели ЕС пое ангажимент да намали своите емисии на парникови газове с най-малко 40% до 2030 г. спрямо 1990 г. Рамката съдържа политики и цели, които да направят икономиката и енергийната система на ЕС по-конкурентни, по-сигурни и по-устойчиви. ЕС също така реформира СТЕ, прие правила за мониторинг и докладване и заяви необходимостта от национални планове в областта на климата и енергетиката и дългосрочни стратегии.

През декември 2020 г. в контекста на необходимостта от повишаване на амбициите в областта на климата, както се изисква и от Парижкото споразумение, Европейският съвет одобри нова цел за намаляване на емисиите до 2030 г. Лидерите от ЕС постигнаха съгласие по обвързваща цел за ЕС за постигането на нетно намаление на равнището на Съюза на емисиите на парникови газове **до 2030 г.** с **най-малко 55%спрямо равнищата от 1990 г.** ЕС ще повиши амбициите си в областта на климата по такъв начин, че:

- да се стимулира устойчивият икономически растеж;
- да се създадат работни места**;**
- да се донесат ползи за гражданите на ЕС, свързани със здравето и околната среда;
- да се допринесе за дългосрочната конкурентоспособност в световен план на икономиката на ЕС чрез насърчаване на иновациите в зелени технологии.

Европейски законодателен акт за климата

Като един от елементите на Европейския зелен пакт европейският законодателен акт за климата има за цел да установи в законодателството целта за неутрален по отношение на климата ЕС до 2050 г. Министрите на околната среда от ЕС постигнаха споразумение по общ подход по предложението за европейски законодателен акт за климата, включително нова цел на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 55% до 2030 г. в сравнение с нивата от 1990 г., в съответствие с насоките на Европейския съвет от 10-11 декември 2020 г.

През декември 2020 г. лидерите от ЕС постигнаха съгласие, че 30 % от общите разходи от бюджета на ЕС за периода 2021-2027 г. и Next Generation EU ще бъдат насочени към проекти, свързани с климата. Разходите по линия на двата бюджета ще бъдат съобразени с целта на ЕС за неутралност по отношение на климата до 2050 г., целите на ЕС за 2030 г. в областта на климата и Парижкото споразумение.

Интегриране на енергийната система / Brussels, 8.7.2020

COM(2020) 299 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

Powering a climate-neutral economy: An EU Strategy for Energy System Integration

Стратегията на ЕС за интегриране на енергийната система ще осигури рамката за прехода към екологична енергия. Настоящият модел, при който потреблението на енергия в транспорта, промишлеността, газоснабдяването и сградите протича в отделни сегменти - всеки със собствена верига за създаване на стойност, правила, инфраструктура, планиране и експлоатация - не може да осигури постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г. по икономически ефективен начин; промените в стойността на иновативните решения трябва да бъдат интегрирани в начина на функциониране на енергийната ни система. Трябва да се изградят нови връзки между секторите и да се използва техническият напредък.

Интегрирането на енергийната система означава, че системата се планира и функционира като цяло, свързвайки различни енергоносители, инфраструк-тури и сектори на потребление. Свързаната и гъвкава система ще бъде по-ефективна и ще доведе до спад в разходите за обществото. Това например

означава система, при която електричеството, захранващо автомобилите в Европа, идва от соларните панели на покривите ни, а сградите ни се отоплява с топлината от близкия завод, докато самият завод се захранва с чист водород, произведен от вятърна енергия от разположени в морето инсталации.

Тази стратегия има три основни стълба.

На първо място, енергийна система, по-близка до принципа на кръговата икономика, в чиято основа е енергийната ефективност. Със стратегията ще бъдат определени конкретни действия за практическо прилагане на принципа „енергийната ефективност на първо място“ и за по-ефективно използване на местните енергийни източници в нашите сгради и общности. Налице е значителен потенциал в повторното използване на отпадната топлина от промишлени обекти, центрове за данни или други източници, както и в енергията, произведена от биологични отпадъци или от пречиствателни станции за отпадъчни води. Вълната на саниране ще бъде важна част от тези реформи.

На второ място, по-широка пряка електрификация на секторите на крайно потребление. Тъй като секторът на енергетиката е с най-голям дял на енергията от възобновяеми източници, трябва да използваме електроенергия навсякъде, където е възможно: например за термопомпи в сгради, електрически превозни средства в транспорта или електрически пещи в някои промишлени отрасли. Сред видимите резултати ще бъде и мрежата от един милион зарядни точки за електрически превозни средства, както и разширяването на слънчевата и вятърната енергия.

В тези сектори, в които електрификацията е трудна, стратегията насърчава използването на чисти горива, включително водород от възобновяеми източници и устойчиви биогорива и биогаз. Комисията ще предложи нова система за класификация и сертифициране на възобновяемите и нисковъглеродните горива.

В стратегията се определят 38 действия за създаване на по-тясно интегрирана енергийна система. Те включват преразглеждане на съществуващото законодателство, финансова подкрепа, научни изследвания и внедряване на нови технологии и цифрови инструменти, насоки за държавите членки относно фискалните мерки и постепенно премахване на субсидиите за изкопаеми горива, реформа на управлението на пазара и планирането на инфраструктурата, както и по-добра информация за потребителите. Анализът на съществуващите пречки в тези

области ще ни подкрепи в изготвянето на конкретни предложения, например за преразглеждането на Регламента за трансевропейската енергийна мрежа (TEN-E) до края на 2020 г. или преразглеждането на директивата за енергийното данъчно облагане и регулаторната рамка за пазара на газ през 2021 г.

Стратегията за използване на водорода / Brussels, 8.7.2020

COM(2020) 301 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

A hydrogen strategy for a climate-neutral Europe/

В интегрираната енергийна система водородът може да подпомогне декарбонизацията на промишлеността, транспорта, производството на електроенергия и сградите в цяла Европа. Стратегията на ЕС за използване на водорода разглежда начините за реализиране на този потенциал чрез инвестиции, регулиране, изграждане на пазари и научни изследвания и иновации.

Водородът може да захранва сектори, които не са подходящи за електрификация, и да осигурява съхранение за балансиране на колебанията в потоците енергия от възобновяеми източници, но това може да се постигне само с координирани действия между публичния и частния сектор на равнище ЕС. Приоритетът е да се разработи водород от възобновяеми източници, произвеждан предимно с вятърна и слънчева енергия. В краткосрочен и средносрочен план обаче са необходими други форми на водород от нисковъглеродни процеси, за да се постигне бързо намаляване на емисиите и да се подпомогне развитието на жизнеспособен пазар.

Стратегия на ЕС за използване на потенциала на офшорната възобновяема енергия за климата и неутрално бъдеще /19.11.2020 г./.

Правени са работни срещи със свързаните институции в гр. Варна /пристанище, морска администрация и др./, относно проучване на възможностите за използването и в акваторията на Черно море. Използването на офшорната ВЕ в Черно море, има по - скоро противници в лицето на еколозите, заради пътя на прелетните птици, както и доста противоречиви мнения заради пристанищата, пътя на товарните

кораби, маршрутите на круизните кораби, яхти, риболовни кораби и др.

Национална рамка

Ключови стратегии и програми на национално ниво, осигуряващи основа за законодателството като цяло, включително за АИК, са както следва:

Национална програма за развитие: България 2030 г. *приета с протокол на Министерски съвет №67.25 от 02.12.2020 г.*

Националната програма за развитие на БЪЛГАРИЯ 2030 (детайлизирана стратегия) е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всеки сектор на държавното управление, включително техните териториални измерения.

Ангажиментът за разработване на национален стратегически документ за развитие на страната в средно- и дългосрочен период е залегнал в програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г., приета с Решение №447 на Министерски съвет от 2017 г. При изготвянето на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е отделено специално внимание на Програмата за устойчиво развитие за периода до 2030 г. на Организацията на обединените нации (ООН) „*Да преобразим света*“ и на включените в нея 17 глобални цели за устойчиво развитие. Програмата и Целите са разгледани като рамка на националните политики за развитие, а самата Национална програма за развитие България 2030 – като отговора на правителството за изпълнението им.

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 стъпва на нарочен Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към Европейския съюз, целящ да идентифицира ключовите проблемни области и пропуски в политиките за развитие на страна, обсъден със социално-икономическите партньори в рамите на Икономическия и социален съвет и Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Тази детайлизирана версия на Националната програма за развитие: България 2030 стъпва върху визията, целите и приоритети за социално-икономическо развитие на България в периода 2021-2030 г., одобрени с Решение на Министерски съвет №33 от 20.01.2020 г. В документа подробно са

разписани областите на въздействие, които ще бъдат обект на целенасочени интервенции до 2030 г., подредени по приоритети (13 приоритета) и подприоритети и съпътствани от индикатори за резултат, индикативен финансов ресурс, източници за финансиране и съотносими цели за развитие на ООН.

Споразумението за партньорство за периода 2021–2027 г.

Споразумението за партньорство е националният стратегически документ, очертаващ рамката за управление на средствата от европейските фондове в България през програмния период 2021 – 2027 г. Това е документът, в който се определя стратегията на държавата членка и нейните приоритети за изпълнение на Кохезионната политика на Европейския съюз. Документът очертава основните направления на инвестициите с европейско финансиране през следващия програмен период:

- иновативен и интелигентен икономически преход чрез иновации и приложна наука;
- чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика;
- подобряване на мобилността и регионалната свързаност;
- развитите на човешките ресурси и образование;
- устойчиво и интегрирано развитие на регионите в страната.

Трети Национален план за действие по изменение на климата (НПДИК)

НПДИК очертава рамката за действия по изменение на климата за периода 2013–2020 г. в съответствие с политиката на ЕС и международните споразумения. Документът определя също така задълженията на съответните субекти (министерства, агенции и местни органи) и се фокусира главно върху смекчаването на климатичните промени. Най-голямо влияние в периода 2021-2027 г. ще има, приетата през 2019 г. от Министерски съвет, Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт 2030 година. Тя отразява новият контекст на политиките, свързани с климатичните промени. В нея е зададена рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“,

„Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна (интегрирана) тема.

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. /Съгл. чл.13 от Закона за енергийна ефективност в него са определени националните цели за енергийна ефективност, като количество спестявания в първичното и в крайното енергийно потребление/.

Европейският съюз (ЕС) има за цел да бъде световен лидер в борбата с изменението на климата и в тази връзка се стреми да постигне целите на споразумението от Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP 21) в Париж, като същевременно осигурява чиста енергия в целия Съюз. За да изпълни този ангажимент, ЕС определи следните обвързващи цели за климата и енергетиката за 2030 г., както следва:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.;
- Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%;
- Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутното крайно потребление на енергия в ЕС;
- Осигуряване на минимум 15% ниво на междусистемна електроенергийна свързаност между държавите членки.

Интегрирания план е изготвен в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1999 и отразява всички препоръки на ЕК по проекта на Интегриран план. С ИНПЕК се определят основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката.

Основните цели, заложени в ИНПЕК са:

- стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
- гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

В плана са определени националните цели на България до 2030 г.:

- 27,09% Дял на ЕВИ в брутното КЕП
- 31,67% Намаляване на КЕП спрямо PRIMES 2007
- 15% Междусистемна свързаност.

Дългосрочна стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.

Стратегията съдържа преглед на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради въз основа на статистически извадки. Определени са разходно ефективни подходи за обновяване, съобразени с вида сгради и климатичната зона. Разработена е пътна карта с индикатори за измерване на постигнатите резултати за следните периоди: 2021-2030 г., 2031-2040 г. и 2041-2050 г., които отразяват етапни целеви стойности на процеса на обновяване на сградния фонд на България. Формулирани са политики и мерки за насърчаване на икономически ефективно основно подобряване на енергийните характеристики на сградите, определени са стратегическите цели и приоритети, предвидени са индикаторите за измерване на постигнатите резултати за периода 2021-2030 г.

До 2050 г. трябва да бъдат обновени 60% от жилищния фонд в страната и близо 17% от нежилищния. Това ще доведе до спестяване на 7329 GWh енергия годишно. Това е предвидено в проекта на дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на сградния фонд до 2050 г., разработен от Министерството на енергетиката, съвместно с Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Агенцията за устойчиво енергийно развитие, Фонд мениджърът на финансови инструменти в България, с подкрепата на Европейската банка за възстановяване и развитие.

Правителството на РБ разработи **проект на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година** на основание чл. 4, ал. 2, т. 1 от Закона за енергетиката, която отразява визията на държавата за развитие на енергийния сектор до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., съобразена с актуалната европейска рамка на енергийната политика и световните тенденции в развитието на новите енергийни технологии.

В Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година, (Стратегията) са заложени общите европейски политики и цели за развитие на енергетиката и за ограничаване изменението на климата, като са отразени националните специфики в областта на енергийните ресурси, производството, преноса и разпределението на енергия.

Дефинирани са основните стратегически решения, насочени към постигането на националните цели и гарантирането на българските интереси. Стратегията отразява ясно тенденциите, мерките и политиките в областта на енергийната сигурност, енергийната ефективност, либерализацията на електроенергийния и газовия пазар и интегрирането им в общия европейски енергиен пазар, развитието и внедряването на нови енергийни технологии. Тези политики намират отражение и в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., с хоризонт до 2050 г., който е изготвен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.

План за възстановяване и устойчивост на Република България (проект)

Планът предстои да бъде одобрен на европейско и на национално ниво, и ще бъде един от основните стратегически документи, чиито основни цели са да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията, и да положи основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка.

Към момента НПВУ на България не е представен в ЕК.

Основното действащо законодателство е:

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) е акт за целия сектор, който регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се споменава за АИК, но без подробности. В ЗООС се посочва принципът за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

Закон за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Това е основната част от националното законодателство, свързано с изменението на климата. Той описва и регулира държавната политика за ограничаване изменението на климата и прилагането на механизмите за изпълнение на задълженията на България, свързани с РКОНИК и ПК. Той очертава институционалните отговорности и механизмите за включване на заинтересованите страни. Законът съдържа някои аспекти на адаптацията и има за цел да гарантира

дългосрочното планиране на мерки за АИК.

Закон за енергийната ефективност. Този закон урежда обществените отношения, свързани с провеждането на държавната политика за повишаване на енергийната ефективност. Законът има за цел повишаване на енергийната ефективност като част от политиката по устойчиво развитие на страната чрез:

1. използване на система от дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия;
2. въвеждане на схеми за задължения за енергийни спестявания;
3. развитие на пазара на енергийноефективни услуги и насърчаване предоставянето на енергийноефективни услуги;
4. въвеждане на финансови механизми и схеми, подпомагащи изпълнението на националната цел за енергийна ефективност.

Закон за енергията от възобновяеми източници. Този закон урежда обществените отношения, свързани с производството и потреблението на:

1. електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;
2. газ от възобновяеми източници;
3. биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.

4.3. Секторни политики за ограничаване изменението на климата

Настоящият раздел обобщава ключовите климатични рискове и уязвимостта за деветте икономически сектора на България, приети с *Националната стратегия за адаптация към изменение на климата и План за действие*. Рисковете от изменението на климата и уязвимостта засягат широк кръг икономически сектори, разгледани по отделно както следва:

Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“

Прогнозираните постепенни климатични промени и екстремни климатични явления се очаква да окажат въздействие на всички нива върху биологичното разнообразие и екосистемите. Проявите на изменението на климата се очаква да имат различни въздействия върху различните видове

екосистеми и да засегнат биологичното разнообразие и екосистемните услуги по редица начини. От друга страна, прогнозираното годишно увеличение на средните температури може да допринесе за адаптиране чрез удължаване на вегетационните периоди и чрез миграция на видовете в природните екосистеми или чрез контролирано въвеждане на видове за селското стопанство, зелената инфраструктура или други цели на адаптацията.

Основните уязвимости от изменението на климата на различните нива на биологичното разнообразие и екосистемите в България могат да бъдат обобщени както следва:

Загуба на генетично разнообразие: Генетичното разнообразие е заплашено пряко от ефекта на климатичните промени върху уязвими/застрашени видове (вкл. ендемични видове с ограничен ареал и възможности за миграция), които може да бъдат загубени завинаги. Съществуват и непреки последици от изменението на климата, дължащи се на конкуренцията за ресурси между биоразнообразието и човешките дейности, които водят до увеличаване на други видове натиск (например добив на вода, прекомерно използване на редки видове от уязвими групи от населението, промяна в земеползването и фрагментиране чрез инфраструктура).

Нарушаване на жизнения цикъл на видовете и фенологичните фази: Промените в климата могат да засегнат жизнения цикъл и размножителните периоди на видовете в екосистемите, да повлияят върху популациите и процесите в екосистемата (хранителни вериги и конкуренция за ресурси), включително чрез навлизането на инвазивни видове, които се конкурират с местните видове и може да ги изместят от традиционните ниши, като по този начин променят цялостта на екосистемата.

Влошаване на местообитанията: Възможна последица от изменението на климата е влошаването на местообитанията в категориите критично застрашени, застрашени, уязвими и почти застрашени, както са включени в Червената книга на Република България "Местообитания" (БАН 2011 г.). Към тези промени са уязвими по-специално местообитанията на голяма надморска височина.

Текущите действия за адаптация към изменение на климата са:

- Разработване на насоки за интегриране на политиката по околна

среда и политиката по изменение на климата в програмирането на фондовете на ЕС по инициатива на МОСВ период 2014–2020 г. Тези насоки съдържат общи разпоредби относно интегрирането и свързаните с околната среда и климата критерии и изисквания, които да се използват при оценката на проектните предложения и тяхното последващо прилагане.

- Напредък по набавяне на важни екологични данни, които биха могли да се използват за секторни адаптация към изменение на климата[1].
- България участва и в международни дейности, свързани с биологичното разнообразие и екосистемите и изследване на връзката с изменението на климата, като Междуправителствената платформа за наука и политика за биоразнообразието и екосистемните услуги (IPBES), Международната дългосрочна екосистемна научноизследователска дейност (ILTER) и мрежата и партньорството за екосистемни услуги (ESP).

Сектор „Селско стопанство“

Уязвимостта и риска от изменението на климата в селскостопанския сектор обхваща широк кръг междусекторни въпроси, свързани с водоснабдяването и енергийните доставки, качеството на въздуха и почвата, земеползването, биоразнообразието и горското стопанство. Те включват последиците за други сектори от пряко увреждане на културите и животновъдството вследствие екстремни метеорологични условия и постепенни промени в климата. Тези въздействия могат да доведат например до повишаване цените на хранителните продукти, което след това оказва влияние както върху макроикономиката, така и върху конкретни сектори като общественото здраве и туризъм.

Специфичните рискове от изменението на климата и уязвимостите в селскостопанския сектор в България са, както следва:

Промени в продължителността на вегетационния сезон: По-дългият вегетационен период би позволил по-добро разпространение на отделните видове и ще подобри възможностите за отглеждане на нови, по-термофилни видове или вторични култури.

[1] Към септември 2018 г. България е определена като страната с най-голям напредък в ЕС в картирането и оценката на екосистемите

Агро-фенология. В България се очаква по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. В случая на зърнените култури се очакват по-нататъшно свиване на междуфазовите периоди от цъфтежа до узряването.

Добиви от реколтата. Добивите зависят от редица фактори, включително от продължителността на сезона за отглеждане и от други фактори на производителността на посевите. Прогнозират се промени в обема на добивите от основните култури (зимна пшеница, царевица и слънчоглед) поради предвижданото покачване на температурата и намалените валежи.

Повишен риск от разпространение на вредители, болести и плевели: Промените в температурата, влагата и концентрацията на атмосферни газове не само стимулират растежа и генерирането на растения, гъбички и насекоми, но също така променят взаимодействията между вредителите и техните естествени врагове и приемници.

Неблагоприятни ефекти върху животновъдството: Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-големия топлинен стрес вследствие повишаването на температурата и влажността на въздуха, което засяга здравето и доброто физическо състояние на животните. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето.

Увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите: По-честите и интензивни суши вероятно ще увеличат сухотата на почвата, което в комбинация с горещите ветрове ще увеличи риска от вятърна ерозия и деградация на почвата.

Неблагоприятно въздействие върху рибарството и аквакултурите: Сушата може да доведе до понижени водни нива, които представляват сериозна заплаха за системите за отглеждане на риба и може също така да понижат нивата на по-малките планински реки и водни потоци, което може да доведе до загуба на видове. По-високите температури също водят до промени в периода на хвърляне на хайвера на видовете.

Текущите действия за адаптация към изменение на климата са:

- Законът за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП) регламентира държавната подкрепа за

земеделските производители по отношение на изпълнението на мерките, включени в Националния план за развитие на земеделието и селските райони;

- ЗПЗП регламентира някои от дейностите, чрез които могат да бъдат приложени мерките, предвидени за селското стопанство, както и дейностите, свързани с производството на биогорива.
- Законът за защита на земеделските земи позволява промяна на предназначението на земеделската земя само в определени специфични случаи.
- Изгарянето на стърнища и други растителни остатъци в земеделските земи е забранено. Потребителите на земеделска земя са отговорни за изгарянето на стърнища и други растителни отпадъци на земеделската земя и трябва да участват в тяхното гасене.

Сектор „Енергетика“

Енергийната инфраструктура е уязвима от редица климатични стресови фактори, в това число температура, валежи, покачване на морското равнище и екстремни явления. По-конкретно, изменението на климата се очаква да промени интензитета, честотата и разпространението на екстремно високи температури, валежи и бури, което увеличава уязвимостта на енергийната инфраструктура.

Рисковете и уязвимостта към изменението на климата за всеки от елементите на енергийната система в България са както следва:

Повреда на инфраструктурата и оборудването: Силните валежи представляват риск за функционирането и може да повредят инфраструктурата и оборудването, което води до прекъсване на производството. Състоянието на минните обекти може да бъде засегнато от повишен риск от наводняване, потъване, свлачища, ерозия на почвата и променящи се нива на подпочвените води;

Увеличен риск от топлинен стрес за работниците на открито: С прогнозираната нарастваща честота и интензивност на топлинните вълни, свързаната с атмосферните условия топлинна експозиция представлява нарастващо предизвикателство за здравето и безопасността на работното място;

Намалена ефективност на електрическите централи: Електрическите централи ще претърпят

известно намаление на мощността, тъй като по-високите температури на въздуха и водата влияят на ефективността на охладителните им системи. Увеличаването на температурата на външната среда води до намаляване на разликата между температурата на външната среда и температурата на изгаряне, намаляване на ефективността на генераторите, котлите и турбините;

Наличие на вода за охлаждане: Поради увеличения риск от суша и по-голямата конкуренция за водни ресурси, някои електрически централи може да се изправят пред намалена способност да извличат и изхвърлят охлаждаща вода;

Промяна в търсенето на енергия: изменението на климата може да промени енергийните изисквания за жилищно и промишлено охлаждане и отопление, времето и мащаба на пиково търсене и корекциите в енергопотреблението за транспортни, строителни и селскостопански дейности;

Намалена потребност от отопление: Увеличаването на температурите вследствие изменението на климата може постепенно да намали нуждата от отопление.

Понастоящем България не прилага **енергийни мерки/действия**, изрично насочени към адаптацията за изменение на климата. Въпреки това, редица дейности и инициативи в сектора, които са свързани главно с усилията за смекчаване на последиците, осигуряват синергия с адаптацията. **Те включват:**

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Р България до 2030 г. и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Р България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г.
- Национална програма за развитие: България 2030 г. (с основен приоритет „Кръгова и нисковъглеродна икономика);
- Диверсифициране на енергийните източници (по-специално развитие на газовата мрежа) и енергийна ефективност (ЕЕ).

Сектор „Гори“

Прогнозите за повишаване на температурата поради изменението на климата, по-топлите зими и повече летни засушавания, заедно с по-големия брой и величина на екстремни климатични явления като топлинни и студени вълни, силни бури, мокър сняг и натрупване на лед, ще влошат здравето на горите и растежа на дърветата, ще увеличат

атаките от патогенни насекоми и гъби, включително инвазивни видове, и ще причинят сериозни загуби вследствие на пожари и щети, причинени от бури.

Изменението на климата е потенциален причинител на значителни промени в горите на България и докато техните взаимодействия и комбинирани ефекти са сложни, **основните уязвимости включват следното:**

Специфични за видовете физиологични реакции към променения режим на температурата и валежите и невъзможност за реагиране на променящите се климатични условия;

Неясноти относно взаимодействието между видовете. Свързани със специфичните за видовете реакции са неясните относно взаимодействието помежду им като конкуренция за ресурси, което е един от основните процеси, влияещи върху динамиката на горите и състава им в условия на изменящ се климат;

Големи площи с иглолистни насаждения на твърде малки надморски височини и свързания с това потенциален риск за намаляване на растежа им и различни здравни проблеми. Тази уязвимост е последица от мащабните залесявания през 20-ти век;

Повишена вероятност от големи пожари и други нарушения като повреди от силен вятър, поражения от мокър сняг и лед, атаки от насекоми. Това е потенциално най-важният фактор за горите, предвид факта, че природните нарушения често водят до значителни промени в структурата им и в околната среда;

Доминиране на употребата на дървесина като дърва за огрев, което има малък принос за икономическата устойчивост на сектора и неговата способност да самофинансира дейностите по повишаване на устойчивостта, като същевременно намалява и възможностите за дълготрайно фиксиране на въглерод.

Основните текущи действия са както следва:

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Р България до 2030 г. и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Р България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г.;
- Национален отчетен план за горите и определяне на референтното ниво на горите на България за периода 2021 – 2025 г.;
- Третият Национален План за действие по изменение на климата 2013–2020 г. определя малък брой мерки за адаптиране в секторите на селското и горското стопанство;

- Национална инвентаризация на горите (НИГ). Начално и периодично извършване на пълна НИГ е от решаващо значение за събирането на надеждни данни за състоянието на горските ресурси.

Сектор „Човешко здраве“

Човешкото здраве може да бъде повлияно от голям брой метеорологични прояви, свързани с изменението на климата. Климатичните промени в България се проявяват чрез повишаване на средните годишни температури на въздуха и водата, увеличаване на горещите и студени вълни, промяна в режима на годишните валежи, нарастване броя на интензивните валежи, увеличаване на екстремните метеорологични явления (ветрове, циклони, наводнения и суши) и промени в интензитета на ултравиолетовото (UV) излъчване. Всички тези промени засягат здравето по сложен и индивидуален начин, в зависимост от различните социално-икономически, здравни, лични и други фактори.

Ключовите бъдещи уязвимости за България, посочени в секторния доклад за оценка, са както следва:

Влияние на температурата и влажността върху здравето. Те включват очакваното увеличение на: броя на смъртните случаи от сърдечно-съдови заболявания и инсулти в големите градове през лятото, дължащи се на горещи вълни и на ефекта на градския топлинен остров; заболявания от преносители; кампилобактериозни инфекции; респираторни заболявания, дължащи се на по-силното влияние на CO2, прах и ФПЧ в по-топлия въздух;

Спешни последици за здравето, свързани с метеорологичните условия. Те включват очакваното увеличение на: смъртността вследствие на екстремни метеорологични явления и пожари, като това нарастване е по-голямо при уязвимите групи; заболяемост от водата и храните, дължаща се на увредената инфраструктура; и посттравматично разстройство;

Промяна в ефектите върху здравето, свързани с валежите. Тя включва очакваното увеличение на: поява на криптоспоридиоза и кампилобактериоза поради комбинация от по-чести валежи и по-високи средногодишни температури; инфекции.

Представителите на сектора участват в редица дейности на местно, национално и международно ниво, свързани с адаптацията към изменение на климата.

Това включва участие в процеса на разработване на политики, образователна активност, научноизследователска дейност, предоставяне на информация и обществена комуникация.

Сектор „Туризъм“

Метеорологичните условия и климатът са от съществено значение за туризма. Климатът е ключов фактор, определящ привлекателността на дестинацията, който влияе и върху периода за почивки, както и върху избора и разходите за туристическа дейност. Поради своя пространствено концентриран, зависим от времето и с изключително сезонен характер, туризмът в България е уязвим от изменението на климата. Екстремните събития, наблюдавани в миналото, се очаква да станат по-чести при сценариите на изменението на климата, включително топлинни вълни, интензивни валежи, крайбрежни наводнения и бури. Зимният туризъм вече страда от по-високи температури и в краткосрочен до средносрочен план ски зоните вероятно ще станат все по-икономически нежизнеспособни; в дългосрочен план се очаква летните температури да надвишават биофизично допустимите прагови нива, докато покачването на морското равнище и наводненията ще доведат до загуба на крайбрежни зони.

Основните рискове, свързани с очакваното изменение на климата и екстремните метеорологични явления, пред които е изправен българският туристически сектор, могат да бъдат обобщени както следва:

- По-малък брой туристи: Комбинация от тенденции, свързани с изменението на климата, включително по-високи температури, по-чести горещи вълни и повишени валежи и влажност може да доведе до намаляване на туристите;
- По-кратък зимен сезон: Може да се очаква, че зимният сезон ще продължи да се свива поради по-краткия период на снежната покривка, както и други фактори като по-високите рискове от лавини;
- По-кратък среден престой: Това може да се дължи на комбинация от фактори, включващи по-високи температури, по-чести топлинни вълни и повишени валежи и влажност;
- Здравни проблеми с туристите: Това се отнася особено до летния сезон, когато има повече риск от топлинни и слънчеви удари, проблеми с високо кръвно налягане и т.н.

Към настоящият момент е твърде ограничено участието на туристическия сектор в дейностите по адаптация към изменение на климата (АИК). Като единствената дейност, свързана с АИК, в която е участвала българска туристическа организация е посочена конференцията "Промени в климата - предизвикателствата пред българската природа и туризъм", проведена през декември 2015 г. и съ-организирана от БААТ.

Сектор „Транспорт“

В средносрочен и дългосрочен план **основните рискове за** българската транспортна система, очаквани в резултат на прогнозираните климатични промени и описани в секторния доклад за оценка, са следните:

Наводнения: очаква се честотата и въздействието на наводненията да се увеличат при всички сценарии за изменението на климата. Наводненията причиняват значителни щети на пътната и железопътната инфраструктура, като увреждат подосновните пластове на пътните или железопътните съоръжения.

Свлачища: Валежите са основен фактор за възникването на свлачища и въпреки, че се очаква общият средногодишен обем на валежите да намалее, свлачищата ще продължават да бъдат сериозен проблем поради очакваната по-висока честота на екстремни валежи;

Виелици и снеговалежи: В дългосрочен план се очаква годишният обем на снеговалежите да намалее, но в краткосрочна и средносрочна перспектива виелиците и силните снеговалежи ще продължат да бъдат основен източник на смущения в услугите на всички видове транспорт;

Екстремни горещини: Те увреждат пътищата с асфалтобетонова настилка като размекват свързващия компонент - битума. Това намалява товароспособността на настилката и, в комбинация с натоварването от автомобилното движение, води до деформацията ѝ и образуване на коловози, което увеличава рисковете от пътнотранспортни произшествия.

Досега подходът към АИК в българския транспортен сектор не е бил особено систематичен. Има единични случаи, при които заинтересовани страни са идентифицирали конкретни въпроси, свързани с изменението на климата, и са набелязали конкретни мерки за решаването на всеки случай поотделно. Примери за действия по АИК, предприети в различните видове транспорт, включват: повишена

употреба на полимер-модифициран битум, спиране движението на тежкотоварни автомобили при горещо време (от Пътна полиция въз основа на наредба, издадена от АПИ) и преразглеждане на нормите за проектиране на пътищата (възложено от МРРБ).

Сектор „Градска среда“

Основните констатации за оценката на рисковете и уязвимостта към изменението на климата в сектор “градска среда“ са както следва:

- По-високите температури, водещи до формирането на топлинни острови, които ще се появяват по-често и ще траят по-дълго, ще имат най-голямо въздействие върху големите градове с повишена плътност и интензивност на застрояването;
- Изключително ниски температури и студени вълни не се очакват често, но могат да продължат няколко последователни дни и да повлияят на живота както в големите, така и в малките планински градове;
- Наводненията ще се увеличават по честота и ще засегнат всички населени места като нанесат щети както в големите, така и в малките градове;
- Градушките, които често се комбинират с интензивни валежи, също ще причинят наводнения в градовете и ще повредят сгради, автомобили, обществен транспорт и инфраструктура;
- Свлачищата може да бъдат провокирани и от земетресения, типични за страната. Въпреки че земетресенията не са свързани с изменението на климата, голямото им въздействие върху градската среда и живота на хората трябва да бъде взето предвид в процеса на адаптиране.

Предвидените действия за АИК в градската среда могат да се извлекат от Трети НПДИК 2013–2020 г., Националната програма за намаляване риска от бедствия 2021–2025 г., Планове за управление на речните басейни и планове за управление на риска от наводнения в България, Национална стратегия към адаптация изменението на климата и план за действие.

Сектор „Води“

Очаква се изменението на климата да има значителен ефект върху хидрологията на реките. За някои райони на басейново управление общият годишен дебит се очаква да намалее с около 10 процента за период от 30

години в сравнение с референтния период 1976–2005 г.

Рисковете от изменението на климата и уязвимостта във сектор “води“ са както следва:

Опасностите от наводнения и суша: По-високите рискове от наводнения засягат цялата страна, докато по-сериозните засушавания застрашават районите с прогнозиран недостиг на вода;

Състояние и подготвеност на инфраструктурата: Претоварена, застаряваща, слабо поддържана инфраструктура и следователно силно уязвима и най-вероятно, неадекватна за справяне с изменението на климата;

Готовност на човешкия фактор, оператор или ползвател: Населението и операторите на инфраструктура нямат исторически опит и не разполагат с добри практики при наводнения и суши и следователно са силно уязвими.

Водноелектрически централи - уязвими от експлоатацията при суши;

Водни услуги (водоснабдяване, канализация, мелиорация) - уязвими при суша.

МОСВ стартира дейности, насочени конкретно към АИК, по време на подготовката на националната стратегия за АИК. Основните действия за изпълнение са в рамките на програмите за мерки по ПУРБ и ПУРН.

ВиК дружествата участват в различни проекти и инициативи, включително проекти за сравнителен анализ. Въпреки че АИК не е пряка тяхна цел, това е възможност за тях да повишат ефективността си.

През 2018 г. в обособените територии на ВиК операторите в 15 административни области са разработени Регионални прединвестиционни проучвания, в които е извършена оценка на рисковете, свързани с изменението на климата и за смекчаване на въздействието му, както и за устойчивост при бедствия с цел определяне на мерки за постигане на съответствие с националното и европейското законодателство, свързано с климатичните промени.

4.5. Мерки за предотвратяване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от действия

За смекчаване на последиците от изменението на климата е важно да се използват опции, целящи минимизиране/премахване на емисиите на парникови газове. Изготвянето на политики досега е засягало основно определянето и прилагането на мерки за смекчаване на последиците от изменението на климата, а не адаптирането към него.

Избраните по-долу мерки за адаптация към изменението на климата целят да дадат възможност за комплексно адресиране на очакваните климатични рискове – по-високи температури и по-интензивни и чести периоди на горещо време, по-редки, но по-интензивни валежи, по-чести и интензивни суши, като изборът им е базиран на съществуващата световна и европейска практика. Мерките са подбрани с оглед спецификата на общината и проблемите ѝ, като в по-голямата си част те целят да адресират както очакваните рискове от промените в климата, така и вече съществуващите за общината проблеми.

Мерките, които са планирани в ПИРО на Община Варна по отношение на климатичните промени са:

Мярка 1: Ограничаване изменението на климата, чрез дейности насочени към опазване на околната среда и биологичното разнообразие

Дейности:

- Насърчаване на изграждането и въвеждането в експлоатация на централи и предприятия за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- Насърчаването монтирането на локални инсталации в обществени частни сгради за производство на електрическа енергия (слънчеви панели) и подгряване на вода за битово горещо водоснабдяване (слънчеви колектори) от възобновяем източник на енергия „слънце“, биомаса и др.;
- Предприемане на мерки в земеделските стопанства, целящи да подобрят управлението на почвите и водите за подпомагане на адаптацията към климатичните промени и намаляване на последиците за околната среда и икономиката;
- Контрол върху използването на водните ресурси, в това число и за енергийни цели;

- Подкрепа и инвестиции за превенция на риска от свлачища и за управление на рисковете в селското стопанство;
- Борба с ерозията на почвите;
- Текущо поддържане на горските екосистеми и горското стопанство;
- Контрол на емисиите на парникови газове чрез проектиране и изграждане на общинска система от пунктове за мониторинг на атмосферния въздух и софтуерна система за отчитане, и предоставяне на данни в реално време, свързана към Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг;
- Намаляване емисиите на парниковите газове чрез въвеждане на енергоспестяващи домакински уреди, подменящи старите и неефективни отоплителни устройства в домакинствата;
- Обособяване на зони за ниски емисии на територията на община Варна чрез изграждане на общински системи за видеонаблюдение, управление, контрол и регулиране на емисиите на парниковите газове от транспорта и битовото отопление;
- Подобряване управлението на екосистемите на територията на община Варна и създаване на информационна система с база данни за отчитане състоянието на компонентите и факторите на околната среда.

Очакван резултат:

По-добро качество на живот, по-здраво население, понижена климатична промяна и рискове от бедствия, по-привлекателна и по-безопасна градска среда, намалени разходи за здравни услуги, по-малко използвани невъзобновяеми ресурси.

Мярка 2 - Повишаване на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ЕВИ)

Дейности:

- Енергийни обследвания и сертифициране на сгради общинска собственост получаване на удостоверения за енергийни спестявания;
- Проверка за енергийна ефективност на отоплителни инсталации с водогрейни котли и на климатични инсталации в сгради;
- Реконструкция и обновяване на съществуваща общинска социална, здравна, спортна, културна, образователна и административна инфраструктура и въвеждане на пакети от енергоспестяващи мерки;

- Въвеждане на системи за контрол и мониторинг на потреблението на енергия от сградния фонд – общинска и държавна собственост;
- Въвеждане на системи за управление на енергията и управление на енергийната ефективност;
- Извършване на газификация в общински обекти;
- Проектиране и инсталиране на системи, използващи ВЕИ в сгради – общинска или държавна собственост – соларни инсталации, фотоволтаични инсталации, термопомпи, биомаса, геотермални води и др.;
- Извършване на обследвания на енергийната ефективност и сертифициране на жилищни сгради на територията на общината;
- Въвеждане на пакет от мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради на територията на общината, приоритетно на многофамилните жилищни сгради;
- Проектиране и инсталиране на системи, използващи ВЕИ в жилищни сгради – соларни инсталации, фотоволтаични инсталации, термопомпи, биомаса, геотермални води и др;
- Разработване и прилагане на политики от местни финансови мерки в подкрепа на въвеждането на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради;
- Ефективно използване на геотермалните източници за осигуряване на отопление и охлаждане на обществени сгради чрез обследване, проектиране, изграждане на инфраструктура и захранване на обществени сгради, включително развитие на рекреационни дейности, чрез публично частно партньорство;
- Осигуряване на резервно питейно-битово водоснабдяване с минерална вода на обществени и многофамилни жилищни сгради;
- Ефективно и екологосъобразно използване на биомасата с цел оползотворяване на енергийния й потенциал;
- Рационално използване на дървесна биомаса чрез изграждане на партньорства с други общини.

Очакван резултат:

Намаляване на въглеродните емисии от публичната инфраструктура. Подобряване на комфорта на обитаване в обществени сгради и многофамилни жилищни сгради и постигане на нормативно определените параметри на средата за отопление.

Мярка 3 – Обновяване на системата за улично осветление

Дейности:

- Обследване за енергийна ефективност на системите за външно изкуствено осветление, определяне на специфичните възможности за намаляване на енергийното потребление и определяне на мерки за повишаване на енергийната ефективност;
- Изготвяне и изпълнение на проект за ремонт и модернизация на съществуващо и изграждане на ново енергийно ефективно улично осветление във всички населени места от община;
- Разработване на ефективни системи за поддържане и експлоатация на уличното осветление, включително и с участието на гражданите;
- Поетапно изграждане на автономно енергоспестяващо улично осветление в проблемни жилищни райони.

Очакван ефект:

Намаляване на въглеродните емисии, генерирани от уличното осветление. Подобряване на безопасността и физическите характеристики на градската среда.

Мярка 4: Повишаване на енергийната ефективност в обществени градски транспорт

Дейности:

- Подобряване на съществуващата транспортна инфраструктура в общината;
- Изграждане на система за велосипедни маршрути, свързващи основни градски зони в т.ч. изграждане на велоалеи;
- Използване на електрически превозни средства в градския транспорт в т.ч. алтернативни горива- биодизел, биоетанол;
- Съгласуване на оптимални маршрути и контрол за спазване на договорите с фирмите за обществен транспорт;
- Оптимизиране на системата за паркиране в т.ч. оптимизиране на „синя зона“;
- Монтиране на зарядни станции за автомобили.

Очакван ефект:

Намаляване на броя на пътуванията с лични превозни средства и ограничаване на емисии от парникови газове. Подобряване на качеството на транспортното обслужване в общината.

Мярка 5: Подобряване на градската инфраструктура в т.ч. създаване на „зелени зони“

Дейности:

- Актуализация на общинската транспортна схема и пътна маркировка;
- Подобряване и реорганизация на транспортната ситуация в града;
- Създаване на зони за отдих – изграждане на зелени пояси, паркови пространства, рекреационни зони около водоизточници и др. за възстановяване на съществуващите екосистеми и осигуряване на равнопоставен достъп;
- Поставяне на шумозащитни екранизиращи съоръжения (противошумови бариери) с цел оптимално осигуряване на защитата от интензивния трафик и създаване на благоприятни условия за ограничаване на шумовото натоварване на околната среда на територията на общината;
- Реабилитация на пешеходни алеи и тротоари;
- Разполагане на указателни знаци и средства за ориентация в жилищната среда;
- Опазване и ефективно използване на повърхностните води, чрез реконструкция и рехабилитация на съществуващата отводнителна система и изграждане на нова по трасетата на съществуващите дерета в град Варна;
- Проектиране и изграждане на система за отвеждане на дъждовни и повърхностни води;
- Изграждане на дървесни конструкции в зоните за рекреация около водоизточниците;
- Използване на конструктивни дървени елементи за облагородяване и естетизиране на градската среда около зоните с разположени съдове за смесен битов отпадък.

Очакван ефект: Подобряване на градската жизнена среда чрез създаване на благоприятни условия за всекидневен отдих във всички селищни части. Създаване на предпоставки за активен спорт и здравословен начин на живот.

Мярка 6: Повишаване на обществената информираност и изграждане на културна за енергийно ефективно поведение

Дейности:

- Повишаване на информираността на населението чрез провеждане на информационни кампании, за ползите от въвеждането на мерки за енергийна ефективност за намаляване на парниковите газове и опасностите от климатичните промени с цел създаване на култура и модел на поведение, свързан с опазването на околната среда;
- Разработване и въвеждане на програма за обучение в училищна и извън училищна среда;

- Изграждане на партньорства с местни и регионални структури на гражданското общество, медиите и бизнеса за провеждане на съвместни инициативи за популяризиране на мерки за енергийна ефективност в бита;
- Разработване и прилагане на ефективни информационни модели за популяризиране на европейското, национално и местно законодателство в областта на възобновяемите енергийни източници;
- Разпространение на информация за екологично шофиране чрез курсове за шофьори;
- Организиране и провеждане на информационни кампании, които да популяризират използването на енергия от възобновяеми източници в частни жилищни сгради – природен газ, биомаса, енергия от слънцето – слънчеви колектори и фотоволтаични инсталации;
- Провеждане на информационни кампании за ефектите от използването на стандартизирани и/или ниско емисионни горива и горивни инсталации;
- Информационни кампании за разясняване на икономическите и екологичните ползи от енергийната ефективност.

Очакван ефект:

Повишаване на информираността на населението, относно климатичните промени и създаване на култура и модел на поведение, свързани с опазването на околната среда. Създаване на подходяща информационна и подкрепяща среда за стимулиране на инвестиции в зелена икономика на местно ниво.

Мярка 7: Повишаване на местния капацитет за устойчиво енергийно развитие

Дейности:

- Обособяване на структурни звена в общинската администрация, което да поема отговорността за координирането на цялостния процес на планиране, реализация и мониторинг на устойчиви енергийни политики на местно ниво;
- Въвеждане на подходяща система за обучение на експерти в местната администрация от ресорните звена, ангажирани с планирането, изпълнението и контрола капиталовите инвестиции и политиките по териториално развитие;
- Организиране на лекции относно измененията в климата, очакваните отражения върху живота и икономическите дейности, международните инициативи, програми и задължения, факторите, които причиняват;

- Курсове за повишаване на местните умения и възможности за устойчиво енергийно развитие;
- Създаване на информационна система за потенциални източници на финансиране структурни фондове, международни и национални Програми;
- Установяване на информационен телефон за съвети върху енергоефективно поведение на потребителите, рационално използване на енергията, предпочитани източници и енергоносители;
- Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, в секторните документи на екологичната политика в общината.

Очакван ефект:

Увеличени експертни знания и управленски умения на персонала относно АИК в общината.

Мярка 8: Ускоряване прехода към кръгова икономика на регионално и национално ниво. Намаляване използването на природните ресурси чрез прилагане принципите на кръгова икономика и йерархия при управление на отпадъците

Дейности:

- Ефективно третиране на отпадъци – сепариране и преработка, инвестиране в еко инвестиции в публични-частни партньорства за реализирането им;
- Закриване и рекултивация на депа в т.ч. своевременно почистване на нерегламентирани сметища;
- Разпространение на информация на населението за възможности за намаляване количеството на отпадъците;
- Изграждане на интегрирана система за управление на битовите, в това число и биоразградимите отпадъци на регионално ниво, за постигане на целите за рециклиране и намаляване на количеството депонирани отпадъци;
- Прилагане на мерки за запазване на природните ресурси чрез изграждане на интегрирана система за управление на излезли от употреба гуми, генерирани на територията на община Варна, с обособяване на площадка и инсталация за оползотворяване;
- Изграждане на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка на едрогабаритни, обемни и други видове отпадъци;
- Повишаване ефективността на използването на ресурси, намаляване въздействието от използването им чрез мерки за насърчаване на повторна употреба, рециклиране и друг вид оползотворяване на отпадъци;

- Изграждане на автоматизирани системи за наблюдение и превенция на замърсяването на екосистемите с отпадъци, с цел намаляване риска от климатични промени;
- Прилагане на добри практики свързани с устойчивото потребление, кръговата икономика и управлението на отпадъците;
- Прилагане принципите на кръговата икономика чрез изграждане на общинска система за екологосъобразно управление на специфичните отпадъчните потоци в туристическия сектор;
- Изграждане на информационна система от база данни и SWOT анализ на генерираните отпадъци в курортните комплекси, разположени на територията на община Варна;
- Изграждане на площадки за предаване на строителни, едрогабаритни, обемни и други видове отпадъци, генерирани от домакинствата на територията на община Варна.

Очакван ефект:

По-добро управление на отпадъците с цел намаляване на емисиите на парниковите газове.

Мярка 9: Насърчаване на иновациите в бизнес средите

Дейности:

- Насърчаване на фирми, реализиращи производствени модели в подкрепа на кръговата икономика;
- Административно стимулиране на промишлеността и бизнеса за използването на енергия от възобновяеми източници напр. данъчни преференции, специализирано административно обслужване и други стимули;
- Изграждане на партньорства за разработване и прилагане на система от услуги за консултиране на малки и средни предприятия за въвеждане на пакети от енергийно ефективни мерки и оползотворяване на енергия от възобновяеми източници.

Очакван ефект:

Увеличен дял на бизнес инвестициите в технологии за въвеждане на енергийно ефективни мерки. Повишено ниво на информираност и изградена положителна нагласа сред бизнеса за интегрирано енергийно потребление.

ЧАСТ V. ПАРТНЬОРИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Преглед на средата в контекста на гражданското участие в процесите на разработване, изпълнение и наблюдение на регионалните политики

Нормативни предпоставки

Нормативни предпоставки за осигуряване на гражданско участие в процеса на формулиране, разработване, прилагане, наблюдение и контрол на регионални политики са регламентирани в следните документи: Закона за регионалното развитие, Правилника за неговото прилагане и Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на Министерство на регионалното развитие и благоустройство (март 2020 г.).

Основен принцип за провеждане на държавната политика за регионално развитие е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.[2]

Описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност се съдържат в Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. Методическите указания се издават на основание на чл. 17, т. 9 от Закона за регионално развитие (ЗРР), изм. и доп. ДВ. бр. 21 от 13 март 2020 г. и имат за цел определяне на унифицирани процедури за възлагане, изработване, оценка, одобряване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на общината.

За постигане на качествен и пълноценен процес на стратегическо планиране и устойчиво интегрирано регионално и местно развитие изключително важно е гражданското общество да бъде привлечено за участие на всички нива и етапи – и в отделните етапи на

[2] *Източник: Закон за регионалното развитие, чл.2 ал.3 т.6, изм. и доп. ДВ №21/13.03.2020*

планирането, и в етапите на изпълнение, наблюдение и оценка на резултатите.

Същност на комуникационната стратегия

Същността на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и участието на населението на община Варна, структурите на гражданското общество, бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО. Времевият обхват е регламентиран от периода на действие на плана за интегрирано развитие, времето за неговата подготовка и последващо отчитане на изпълнението му.

Цели

Обща цел: Да гарантира прилагането на принципа на партньорство и да осигури прозрачност на процеса по изготвяне и реализация на Плана за интегрирано развитие на Община Варна чрез одобрение, изпълнение и проследяване на набор от подходящи мерки и действия.

Специфични цели:

- Популяризиране на подхода за интегрирано териториално развитие и ролята на ПИРО за развитието на общината;
- Повишаване участието и ангажираността на различни групи заинтересовани страни към процесите на планиране на общинското развитие;
- Осигуряване на партньорство и сътрудничество между администрация и заинтересованите страни при изпълнение на плана.

Принципи

Принципи за прилагане на регионалната политика

Държавната политика за регионално развитие се основава на следните принципи:[3]

- Стратегически подход на планиране;
- Програмиране и концентрация на ресурсите;
- Допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции;

[3] *Източник: Закон за регионалното развитие, чл.2 ал.3 т.6, изм. и доп. ДВ №21/13.03.2020*

- Междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- Съгласуваност с другите секторни и хоризонтални политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- Партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Принципи за участие на гражданите[4]

Гражданското участие следва да се насърчава и подпомага чрез следните принципи, които се прилагат към всички участници, въвлечени в гражданското участие в процеса на вземане на политически решения:

- взаимно уважение между всички участници като основа за честно взаимодействие и взаимно доверие;
- зачитане на независимостта на НПО, независимо от това дали техните мнения съответстват с тези на публичните органи или не;
- зачитане на позицията на публичните органи, които носят отговорността и отчетността при вземането на решения;
- откритост, прозрачност и отчетност;
- отзивчивост, като всички участници предоставят съответна обратна връзка;
- недискриминация и приобщаване, така че всички гласове, включително тези на по-малко привилегированите и най-уязвимите, да могат да бъдат изслушани и взети под внимание;
- равенството между половете и равнопоставено участие на всички групи, включително тези с особени интереси и нужди, като младите хора, възрастните хора, хората с увреждания или малцинствата;
- достъпност чрез използване на ясен език и подходящи средства за участие, офлайн или онлайн.

Предпоставки за успешно включване на гражданите

- Достъпен и приобщаващ процес, адекватен на целта;
- Актуална и разбираема информация;

[4] *Източник: Насоки за гражданско участие в процеса на вземане на политически решения, Съвет на Европа, приети от Комитета на министрите на 27 септември 2017 г. на 1295-то заседание на заместник-министрите)*

- Равен достъп и привличане на всички заинтересовани страни;
- Включване на идеи и предложения на гражданите в решенията и политиките;
- Сътрудничество на принципа на равнопоставеност и зачитане на гражданските и човешки права.

Нива на гражданско участие

- Информиране – основополагащ етап, целта му е да информира гражданите и да ги насърчи да участват (публикации, анкети, плакати, информационни срещи и др.);
- Консултиране – етап, на който гражданите са поканени да коментират предоставената им информация и да споделят мнения (становища, предложения, фокус групи и др.);
- Вземане на съвместни решения един от най-важните етапи, при който гражданите работят съвместно с управляващите за формулиране на общи решения, изисква се включване на всички заинтересовани страни (дискусионни форуми и др.);
- Изпълнение на решенията – гражданите и управляващите предприемат съвместни действия за реализиране на решенията (конкретни дейности или инициативи);
- Наблюдение и оценка на изпълнението – заключителен етап (смесени групи за мониторинг и оценка, обществени съвети и комисии и др.).

Участие на заинтересованите страни при разработване на ПИРО

Основни подходи

Един от ключовите приоритети в утвърждаване на местната администрация е осигуряване на лесен и достъпен интегриран подход за комуникация на гражданите и бизнеса с общината и прилежащите структури. За целите на приложената комуникационна стратегия са разгледани четири основни форми на гражданско участие в процеса на вземане на политически решения: предоставяне на информация, консултиране, диалог и активно участие.[5]

Разработване на ПИРО се проведе в условията на извънредна ситуация в резултат на глобалната пандемия на COVID-19. Затова процесът на работа със заинтересованите страни се осъществи основно в онлайн пространството.

[5] Източник: Насоки за гражданско участие в процеса на вземане на политически решения, Съвет на Европа, приети от Комитета на министрите на 27 септември 2017 г. на 1295-то заседание на заместник-министрите)

Предоставяне на информация. Предоставянето на информация към гражданите се осъществява приоритетно чрез интернет страницата на Община Варна - https://planvarna.bg/. Всички заинтересовани страни са информирани за процеса на разработване на ПИРО чрез публикуване на информация в него.

Консултиране. В процес на разработване на ПИРО са проведени следните анкети:

- Анкетно проучване сред гражданите на община Варна, във връзка с изготвянето на ПИРО-Варна за периода 2021-2027 г. В него участие взеха 2 469 човека, като бяха идентифицирани основните предизвикателства пред бъдещото развитие на Варна;
- Анкетно проучване сред представители на местния бизнес, образователните институции, НПО и др. заинтересовани страни, във връзка с изготвянето на ПИРО-Варна за периода 2021-2027 г. В него участие взеха 217 представители, като бяха идентифицирани основните предизвикателства пред бъдещото развитие на Варна.

- Анкетно проучване сред представители на всички заинтересовани страни, във връзка с изготвянето на ПИРО с цел да се оценят изготвените предложения за визия, цели и приоритети на ПИРО-Варна. В него взеха участие 237 жители на община Варна.

- В изпълнение на Комуникационната стратегия, неразделна част от ПИРО Варна за периода 2021-2027 г., всички граждани и заинтересовани страни имаха възможност да предложат дейности и проектни идеи за включване в Програмата за реализация на ПИРО – Варна, чрез попълването на „Фиш за проектна идея“. Получени са 21 броя.

Диалог. Диалогът е структуриран, дълготраен и ориентиран към резултати процес, който се основава на взаимен интерес в обмена на мнения между публични органи, физически лица, НПО и гражданското общество като цяло.
Проведени са 9 фокус – групи и 1 публично он-лайн събитие „Конференция на бъдещето“.
Допълнително от страна на общинската администрация са отправени писмени запитвания и получени писмени отговори от кметове на райони и села, държавни структури, представители на бизнеса, общински предприятия, администрацията на общината и др.
При определянето на бъдещата политика на общината са взети под внимание

резултатите от действащия дългосрочен стратегически документ: Общ устройствен план на Община Варна, приет през 2012г.

Активно участие. Активното участие се отнася до възможности за участие на гражданите в процесите на вземане на решения. На практика активното участие на заинтересованите страни се осъществява предимно при разработване и реализиране на проекти, включени в стратегическите документи на Община Варна. За периода 2014-2020 г. общинската администрация отбелязва много висока активност в реализирани партньорства на областно, регионално, национално и международно ниво.

Обосновка на начина на работа със заинтересованите страни

През 2020 г. онлайн комуникацията се превърна в основно средство за връзка между хората в резултат на наложените рестрикции от динамично развиващата се пандемия.

В процеса на работа е използван основно индиректният комуникационен канал – информация на интернет страницата на ПИРО – Варна (https://planvarna.bg/).

В следствие на епидемиологичната обстановка в страната и ограниченията, които тя провокира във връзка с провеждането на събития, се натрупа богат опит в използването и прилагането на облачно базирани приложения за провеждането на он-лайн комуникация за оперативно консултиране между администрацията и заинтересованите страни. Използвана е и социалната мрежа като Facebook, която се използва активно от местната общност и чрез която се осигури достъп но широка аудитория.

Начин на идентифициране на заинтересованите страни

В началния етап са идентифицирани групите заинтересованите страни, които имат отношение към процеса на разработване на ПИРО. Подходът за комуникация с тях е специфичен и се определя в зависимост от ролята, която имат при разработване на ПИРО. Съобразно характеристиките на целеви групи се конкретизираха ефективните комуникационни канали за получаване на информация и осигуряване на активното им участие в процеса на разработване и изпълнение на средносрочния стратегически документ.

Група 1: Публични институции включва: публични институции на централната и местната власт - вземащи решения и/или отговорни за прилагането на регионални политики на местно ниво. Включените в групата в голямата си част

вече имат информация относно процеса на планиране и изпълнение на стратегическия документ на общината за програмния период 2021-2027г. В тази група са включени: областна администрация, общинска администрация на Варна и съседните общини в областта, регионални структури на министерства, държавни агенции и др.

Тази група се отличава с висока организационна, административна и правна култура и е основен източник на информация за реализиране на политиките за регионално развитие. От нея до голяма степен зависи не само гарантиране на публичност и прозрачност на основните цели, приоритети, срокове и проекти, но привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

Група 2: Местен бизнес, образователни институции и НПО включва: местен бизнес, образователни институции и НПО – тази група заинтересовани страни, обединява основните неинституционални бенефициенти или засегнати от прилагането на плана за интегрирано развитие. Включените в групата са слабо запознати с прилагането на интегриран подход за програмния период 2021-2027 г. Тази група включва различни по мащаб предприятия и фирми, развиващи дейността си във всички икономически сфери, университети, училища, школи, неправителствени организации и др.

Въпреки, че е разнородна по състав, тя има качества да влияе на обществените процеси, да формира мнения и нагласи, което я прави силен инструмент за въздействие върху различни групи в обществото, както и за повишаване на доверието към местната администрация. Характерното за тази група е, че тя е основана на стремеж към професионална реализация и търсене на положителни модели и резултати за развитие.

При разработване на ПИРО тази групи заема важно място при определяне на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, техническата инфраструктура и околната среда. Групата има определяща роля за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса.

Група 3: Гражданското общество включва: гражданското общество и гражданите като крайни бенефициенти или засегнати в процеса на разработване и прилагане на регионалните политики на местно ниво. Тази група до момента разполага със спорадична информация по отношение на интегрираното развитие на общината и може да се приеме, че те са слабо запознати с новия подход за интегрирано териториално развитие. Тази група е най-разнородна и това ще затрудни специфично насочените съобщения по време на комуникационния процес. Важно условие тук е представените документи и информация да са разработени на достъпен език, с което да се улесни възприемането им и да се даде възможност на заинтересованите да формират своята позиция по тях.

На база дефинираните целеви групи са идентифицирани заинтересованите страни от съответната група и е изготвен списък на участниците в процеса на разработването на ПИРО.

Резултати от работата със заинтересованите страни

Обществена оценка на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на територията на общината

Резултатите от направеното проучване с въпроси, релевантни към аналитичната част кореспондират с направените изводи от анализа на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на общината. Те са основа за обективното идентифициране на проблемите и предпоставка за ефективно стратегическо планиране.

В процеса на разработване на ПИРО, в работата със заинтересованите страни, чрез подаване на заявки и фишове, както и в резултат на проведените публичните събития, са идентифицирани проектни предложения, насочени към устойчивото развитие на общината и показващи посоката ѝ на развитие.

Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са **годишните доклади и междинната оценка**, както и **последващата оценка**

след края на периода на действие на плана. В процеса на изпълнение на ПИРО те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност. До тях ще имат достъп всички заинтересовани страни на страницата на общината в интернет.

В процеса на изпълнение е важно поддържането на изградените партньорства. Това ще даде реални шансове за постигане на стратегическите цели по максимално ефективен и ефикасен начин.

Мерки за комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процеса по бъдеща актуализация на програмата за реализация и идентифициране на нови проектни идеи в плана.

За повишаване нивото на информираност и подпомагане процеса на партньорското участие могат да бъдат използвани следните инструменти: съвещаване чрез електронна поща и интерактивна електронна страница; провеждане на събития (присъствено или он-лайн), за да се представи процесът на изпълнение на ПИРО на партньорите, и други.

Най-реалистичният подход за представителство на местната общност в смесените работни групи за наблюдение и контрол на разработването и изпълнението на ПИРО в общината е участието на кметовете/кметските наместници на населените места. Това е гаранция за истинско отчитане на интересите на жителите на селата, които имат специфични нужди и същевременно непознат потенциал за развитие и решаване на проблемите. В този процес местният кмет се нуждае от подкрепа и утвърждаване в системата на местното самоуправление, като му се предоставят реални възможности, включително финансови, за успешно изпълнение на отговорностите, които има пред жителите на населеното място.

ЧАСТ VI. ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК НА ВАЖНИ ЗА ОБЩИНАТА ПРОЕКТНИ ИДЕИ С ПРОЕКТОБЮДЖЕТИ И ОПТИМАЛЕН ГРАФИК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Съгласно Методическите указания на МРРБ неразделна част на Програмата за реализация е Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение № 1А), изготвен по образец от Методическите указания. Той може да се изготви по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Проектите включени в Приложение № 1А следва да се реализират приоритетно, но за да бъдат включени в него е необходимо общината да има известна степен на проектна готовност и общината заедно с партньорите да е преценила, че съответният проект е от особена важност за развитието ѝ. Важен и обективен фактор за определяне на приоритетните проекти е възможността за определяне на източникът за финансиране, което към настоящия момент е индикативно. Включените в списъка проекти са обвързани с ключовите приоритети за развитие. Съгласно ППЗРР при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от ЕС се актуализира и програмата за реализация към ПИРО. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

ЧАСТ VII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация е финалният елемент от структурата на ПИРО и представлява конкретния начин за осъществяване на неговите стратегически предложения. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект.

Описание на прилагания интегриран подход

При разработване на стратегическата част на ПИРО е приложен **интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината**, чрез който се постига обвързване между целите и приоритетите се постига съгласуваност с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори, залегнали в устройствените планове за развитие на територията.

Програмата за реализация на ПИРО има за задача да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнението му.

Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници.

При изготвянето на програмата за реализация към ПИРО Варна интегрираният подход за планиране на регионалното и пространствено развитие е налице чрез спазване на принципа за партньорство при дефинирането на основните проектни предложения чрез участието на

заинтересованите лица при тяхното определяне; предвидените мерки са с конкретно пространствено измерение (изключение са мерките с хоризонтален характер, които носят ползи за цялата територия на общината). Мерките, заложени в програмата за реализация, са приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с индикативни източници на финансиране. Те представляват ангажимент от страна на общината и следва да бъдат реалистично постижими. Мерките са оформени след идентифициране на отделните проектни идеи, което от своя страна е постигнато чрез комуникация между заинтересованите страни и община Варна.

Основни компоненти на програмата за реализация са описание на интегрирания подход и включени мерки, представени в частта цели и приоритети и в табличен вид по образеца на Приложение №1 към плана.

Вж. Приложение №1 Програма за реализация на ПИРО на община Варна за периода 2021-2027 г.: описание на предвидените мерки и дейности

ЧАСТ VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

Наблюдението на изпълнението на ПИРО се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране на регионалното и пространственото развитие, програмирането, управлението и ресурсното им осигуряване.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на ПИРО. Системата за наблюдение обхваща:

- източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
- индикаторите за наблюдение;

- органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Наблюдението на изпълнението на ПИРО се извършва въз основа на официални данни на Националния статистически институт, на Евростат, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други национални, регионални и местни източници на информация.

Наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на Община Варна

Орган за наблюдение на плана за интегрирано развитие на общината е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината се осигурява от бюджета на общината, национален бюджет или със средства от фондовете на Европейския съюз.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината. За резултатите от наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се разработва годишен доклад.

Годишен доклад за наблюдение и изпълнение на ПИРО

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от Общинския съвет по предложение на кмета на общината. Докладът се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината е публичен и се оповестява на страницата на общината в интернет.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на плана.

Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;

2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината въз основа на индикаторите за наблюдение;

3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината, в т. ч.:

а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;

б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие на общината през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;

в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината;

г) мерките за постигане на необходимото съответствие на плана за интегрирано развитие на общината със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени;

д) мерките за прилагане принципа на партньорство;

е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;

4. изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;

5. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации,

представителите на гражданското общество в общината.

Изменение и актуализация на Програмата за реализация и приложенията към нея

Изменение и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на плана.

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие.

Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси – средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителни мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход.

Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана. Същото важи и за актуализацията на програмата за реализация на ПИРО: изменение и актуализация на програмата за реализация се извършва при стриктно спазване на принципа на партньорство и прилагане на мерките от комуникационната стратегия, описани в част III от плана. Актуализацията на програмата за реализация се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Наблюдение и оценка на ПИРО

Наблюдението и оценката на ПИРО се осъществява, в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Съгласно изискванията на ЗРР, за изпълнението на ПИРО се извършва междинната и последващата оценка на изпълнението.

Междинната оценка включва[6]:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Междинната оценка се извършва в средата на периода на действие на ПИРО. На базата на така посоченото нормативно основание е предвидено **междинната оценка на ПИРО-Варна да бъде извършена през 2024 година.**

Последващата оценка включва[7]:

1. Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. Оценка на общото въздействие;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичането на периода на действие на ПИРО, т.е. до края на 2028г.

Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие.

Докладите се публикуват на страницата на общината в интернет и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

Индикатори за наблюдение

Системата от индикатори обединява два основни компонента – индикатори за резултат, проследяващи степента на изпълнение на целите, както и индикатори за продукт, измерващи ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Двата вида индикатори са следствие на предписанията от „Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на

[6] *чл. 33 (2) от ЗРР*

[7] *чл. 34 (2) от ЗРР*

община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г.[8]

Индикаторите са в синхрон с наличната и регулярно поддържана информационна основа в България и наличните данни в Община Варна. Така могат да бъдат посочени техни начални, междинни и целеви стойности. Инструментът ще бъде основно средство за изготвяне на годишните доклади за изпълнението на ПИРО, междинната и последващата оценка на плана.

По отношение на наблюдението и оценката на изпълнението на плана е разработена система /описана по-горе/ за наблюдение, оценка и актуализация, обвързваща функциите на участващите звена и времеви график за действие. Подробно описани са отговорностите и компетенциите на отделните звена, посочена е логическата и времева обвързаност между отделните функции. Идентифицирани са ключови събития от процеса за наблюдение, оценка и актуализация на плана и конкретното участие и принос на въвлеченото звено. Ключовите събития са точно разположени във времето, за да се въведе управляема система от последователни и конкретно разписани стъпки. Посочен е начинът за интегрирането на индикаторите в отделните стъпки на наблюдението и оценката. Отбелязан е подходящият момент за изготвяне на междинна и последваща оценка, както и на актуализация на ПИРО, когато това е необходимо.

[8] *Бележка: Списък на общите индикатори, съгласно проектите на Регламенти на ЕС за периода 2021-2027 г., е представен в Приложение № 3а към настоящите Методически указания.*

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Програма за реализация на ПИРО на община Варна за периода 2021-2027 г.: описание на предвидените мерки и дейности;

Приложение 1А. Индикативен списък на важни за община Варна проекти;

Приложение 2. Индикативна финансова таблица;

Приложение 3. Матрица на индикаторите.